

HARMADIK RÉSZ

Rendkívüli párbajok.

211. §.

Rendkívüli párbajok alatt értjük azokat a hazánkban nem szokásos párbajnemeket, amelyeket az ellenfelek épéével (párbajtőrrel), egyenes vívótőrrel (rapière spadone), slégerrel (egyenes karddal), pisztolyai (ilyenek: a pisztolypárbaj párhuzamos vonalakról; a pisztolypárbaj párhuzamos vonalakról és menetközben való lövéssel; a pisztolypárbaj megszakított közeledéssel; a pisztolypárbaj meghatározott helyről és szabad lövéssel; a pisztolypárbaj a legrövidebb — 10 lépés — távolságról; a pisztolypárbaj korlátlan közeledéssel, amelynél az ellenfelek esetleg egymás mellének szegezhetik a pisztolyt, — és a pisztolypárbaj kendővégről, amelynél az ellenfelek közt csak mintegy fél lépésnyi távolság van és csak az egyik pisztoly van megtöltve), puskával, karabéllyal vagy tetszés szerint választandó más fegyverrel, gyalog, de sőt pisztollyal és karabéllyal lőhátról is, — előre megállapított föltételek mellett és segédek vagy tanúk jelenlétében vívnak meg egymással.

Külföldi párbaj-codexek a rendkívül párbajok közé sorolják még az ú. n. amerikai párbajt is.

Ilyen rendkívüli párbajokat senki sem köteles — még ha az elképzelhető legsúlyosabb sértést követte volna is el — elfogadni.

(A rendkívüli párbajok közül a párbajtőr hazája Franciaország, a vívótőr Olaszország és Spanyolország, a slégeré

Németország. Pisztollyal mindenütt és különböző szabályok mellett vívnak párbajt. Puskával, pisztollyal és karabéllyal, gyalog és lőháton egyaránt, Olaszországban, Spanyolországban és Amerikában vívnak párbajt.

Miután azonban a párbaj-codex által említett és szigorúan szabályozott rendes párbajnemek még a legsúlyosabb sértések esetén is megfelelő elégtételt biztosítanak a sértett félnek, amelyet úgy a társadalom, mint minden gentleman megnyugvással fogadhat el, — a rendkívüli párbajok, mint a lovaglásság fattyúhajtásai, mindenkor határozottan elítélendők. Csupán a féktelen harag, engesztelhetetlen gyűlölet vagy halálos bosszúvágy provokálhat becsületügyekben olyan elintézetést, amelynek végcélja nem a nemes, lovagias és férfias elégtételszerzés, hanem az ellenfélnek szabályszerű formák közt való megölése. Ugyanezért lovagias segédnek vagy tanúknak ilyen esetekben *minden* el kell követniök, hogy az ellenfeleket, ha netán ilyen rendkívüli párbajt akarnának vívni, erről a szándékukról lebeszéljék s ha az nekik nem sikerülne, segédt megbízatusukat felülnek adják vissza.

Sokan, mint *Hergell* is, a párbajok közé sorolják még az ú. n. *amerikai párbajt* is. De ennek csak a neve párbaj, voltaképpen pedig a legszánalmasabb gyávaaságnak a végső menedéke, amelyet soha semmiféle becsületes és lovagias társadalom a megsértett becsület elégtételének el nem fogadhat. A párbaj megköveteli, hogy az ember fegyverrel a kezében, személyesen tegye ki magát az életveszélynek. Aki ezt teszi, becsülete védelmében kockára veti szabadságát, egzisztenciáját és az életét. Ez lovagias eljárás. Aki azonban a véletlenre bizza becsülete védelmét, abban a reményességben, hogy ellenfele fogja húzni a fekete golyót s akkor ő minden veszedelem nélkül visszavonulhat, becsülete meg van bosszulva: az gyáván cselekszik s nem méltó, hogy a becsületes társadalomban elfogadjassék. De becsületes az ú. n. amerikai párbajt vívók azért is, mert arra nézve semmiféle biztosíték nincs, hogy az, aki a fekete golyót húzta, a véletlen súlyos ítéletét annakidején végre is fogja hajtani. Mind a ketten azzal az aljas gondolattal, ejthetik meg a sörházúast: „Becsületes párbajban veszélyben lehet az életem, itt veszély nem fenyeget. Ha ellenfelem húzza a fekete golyót, a többi

az ő dolga, én megmenekültem, sőt annakdejeén nyavilelkű is lehetek és megkegyelmezhetek neki. Ha pedig én húzom a fekete golyót, akkor sincs baj, mert egyszerűen nem hajtom végre a halálos ítéletet magamon. Ki merne ezért felelősségre vonni? Senki, legkevésbé az ellenfelem, akit ez esetben gyilkosság kísérlete miatt üldözne a törvény". Az amerikai párbaj tehát nemcsak nem lovagias és nem becstelenségi elítélés, de megvetésre méltó gyávaság és becstelenség, amelyet *semmiféle formájában lovagias ember elfogadni nem tartozik.*

NEGYEDIK RÉSZ

Becsületügyi választott bíróságok.

I

A becsületbíróság

212. §.

Becsületbíróság alatt azt a választott és független bíróságot értjük, mely valamely becsületügyben kifogásolt egyén *erkölcsi minősítése* fölött döntő, tehát megfellebbezhetetlen ítélettel.

213. §.

Becsületbíróságnak csak akkor van helye, ha valamely becsületügyben akár a kihívó, akár a kihívott párbajképességét az ellenfél vagy az ellenfél írásos *megbizása alapján*, annak segédei kétségbe vonják.

Becsületügyi bíraskodás mind a két fél segédeinek közös egyetértésével és hozzájárulásával, *kétoldalúan* (bilaterálisan), vagy pedig csak az egyik fél segédeinek kezdeményezésére, de a másik fél segédeinek hozzájárulása nélkül, *egyoldalúan* (unilaterálisan) összeállított és egybehívott becsületbíróság útján történhetik.

A m. kir. honvédség és a m. kir. csendőrség tisztjeinek, tisztviselőinek, tiszt- és tisztviselőjelöltjeinek — tartozanak azok bármelyik állománycsoporthoz és legyenek bármily állományviszonyban (tényleges, nyugállományú.

szolgáltatón kívüli, tartalékos) — *párbaiképessége lét-ségbe nem vonható* s így ellenük becsületbíró-ság se nem kérhető, sem el nem fogadható. (Lásd 50. §. és Függ. 24. p.)

214. §.

Ha valamely fél segédei a kétoldali becsületbíró-ságot felajánlják, az ellenfél vagy az ellenfél nevében annak segédei azt — a lovagiaság sérelme nélkül — vissza nem utasíthatják.

Ha valamelyik fél vagy segédei az ellenfél vagy annak segédei által felajánlott kétoldali becsületbíró-ságot bármiféle címen mégis visszautasítanak, a visszautasított fél segédei ezt a tényt jegyzőkönyvbe foglalni és a visszautasítást a lovagias elégtétel megtagadásának nyilvánítani kötelesek.

(Nem tudjuk elképzelni, hogy lovagias férfú, aki a becsületügyi szabályokat ismeri és tudja, hogy a becsületbíró-ság visszautasítása egyértelmű a lovagias elégtétel megtagadásával, bármikor is megfelelőnek lovagias kötelességéről és az ellenfele iránt való ellenséges érzületből vagy bármilyen más okból is visszautasítaná a felajánlott becsületbíró-ságot. Ez bizonyos esetekben az illető részéről nemcsak minden becsületérvzés hiányát, de a becsületügyi szabályoknak nyílt megvetését is jelentené, mely őt mindig alacsonyabb erkölcsi helyzetbe hozná azzal szemben, aki a becsületügyi szabályok alapján kívánja a becsületbíró-ság közbejöttését.)

215. §.

Egyoldalúan (unilaterálisan) egyik félnek vagy segédeinek sem szabad becsületbíró-ság közbelépését igénybe venni, kivéve azt az esetet, hogy ha előzőleg a kétoldali (bilaterális) becsületbíró-ságra vonatkozásig előszóval vagy vissztérítvényes ajánlott levélben tett indítványukat, hogy a vitás kérdés vagy kérdések al-

bírálására mindkét fél segédeinek közös egyetértésével megválasztandó becsületbíró-ság kéressék fel, az ellenfél vagy segédei, akár előszóval, akár írásban (jegyzőkönyvileg vagy más módon) visszautasították vagy az írásban teljesített megkeresésre annak kézbevitésétől számítandó három nap alatt nem válaszoltak vagy annak átvételét megtagadták.

Ebben az esetben az érdekelt fél segédeinek az egyoldalúan egybehívandó becsületbíró-sághoz jegyzőkönyvet kell előterjeszteniök, amelyhez mellékelni kell: az ellenfélhez vagy segédeikhez intézett megkeresésnek illetőleg indítványának, valamint az elküldött levél térítvényének eredeti példányát vagy közjegyző hitelesítette másolatát.

(Bárha meg vagyunk győződve arról, hogy az ú. n. egyoldalú — unilaterális — becsületbíró-sági határozatokat az arra hivatott becsületbírák mindig a tárgyilagosság és az igazság legszigorúbb mérlegelésével és az eljárást kérő fél személyére való minden tekintet nélkül hozzák meg, az ilyen egyoldalú becsületügyi bírákosdáknak mégis sokszor lehet az a színeze, mintha az érdekelt félnek vagy segédeinek a becsületbírák megválasztásánál gondjuk lett volna rá, hogy a bíró-ságba olyan bírák kerüljenek, akik az érdekelt fél személyével szemben, ha nem is részrehajlók, de nem is teljesen elfogulatlanok.

Még az ilyen feltevések lehetőségét is elkerülendő, ajánlatosabbnak tartjuk, ha az érdekelt felek becsületügyekben lehetőleg mellőzik az egyoldalú bírákosdást.)

216. §.

Ha valaki ellenfelének családi élete ellen követett el súlyos sértést, az ellenfél családjának valamelyik nő tagját becsületében megsértette vagy tettelesen bántalmazta vagy ellenfele ellen olyan vádat emelt, mely az ő társadalmilag való megsemmisítésére alkalmas, s a sértést még súlyosbítja azzal, hogy az ellenfele

vagy annak segédei által felajánlott kétoldalú becsületbírótságot visszautasítja, — ezzel a tényével feljogosítja ellenfelét, hogy az egyoldalú (unilaterális) becsületügyi bíraskodást követeljen és egyben elveszti a jogát arra nézve, hogy az egyoldalú becsületügyi bíraskodást a maga részéről bármely címen és bármely módon is kifogásolhassa. A sértett félnek ez esetben joga van a sértőtől olyan elégtételt vennie, amilyet az adott körülmények között s a maga lovagias meggyőződése szerint, az elszenvedett súlyos sértéért megfelelőnek talál.

217. §.

Minden lovagias férfiúnak jogában áll *egyoldalú* becsületbírótsági határozatot kérni arra nézve, hogy a kérdéses lovagias ügyben tanusított magaviselet megfelelt-e a becsületügyi szabályok által előírt lovagias *alakosságoknak*. Ez az egyoldalú becsületbírótság azonban csak abban az esetben hívható össze, ha az ellenfél vagy annak segédei az ügyet kétoldalú becsületbírótság elbírálása alá bocsátani vonakodnának, a becsületbírótság határozata pedig csak a mindkét fél segédei által felvett és aláírt jegyzőkönyvekbe foglalt tényekre vonatkozhatik, anélkül, hogy az ügy érdemét intézné el.

218. §.

A becsületbírótság az érdekelt felek vagy segédek által szabadon választható két-két, súlyosabb természetű sértések esetében (a családi élet ellen elkövetett sértések, a társadalmilag való megsemmisítésre alkalmas vádak, tetteleges bántalmazás, stb.) három-három becsületbíróból áll.

Becsületbírákúl csak komoly, tapasztalt, elismert tekintélyű, feddhetetlen életű és jellemű férfiak választhatók.

Tisztek és a katonai becsületügyi eljárás alá nem tartozó ellenfél között fölmerült lovagias ügyben utóbbi ellen esetleg összehívott becsületbírótságban, a katonai Becsületügyi Szabályzat tilalma folytán a m. kir. honvédség és csendőrség tisztjei, tisztviselői (tényleges, nyugállományú, szolgálaton kívüli, tartalékos) nem működhetnek közre sem elnöki, se bírói minőségben. (Függ. 23. p.)

219. §.

Becsületbíró nem lehet, sem a becsületbírótságban elnöki tisztséget nem teljesíthet:

- a) aki valamely egyházi rend tagja.
- b) aki a felek valamelyikével harmadizig rokontságban vagy éppen apai, fiúi vagy testvéri viszonyban van,
- c) aki a felek valamelyikével pert folytat vagy vele általában ellenséges vagy feszült viszonyban van,
- d) aki a felek valamelyikének a kérdéses ügyben segédje, tanuja, vagy alárendelt alkalmazottja,
- e) aki a felek valamelyikének egyizben már ellenfele volt,
- f) akiről köztudomású, hogy a párbajsabályokat egyizben már megsértette vagy annak megsértésében részes volt,
- g) akiről köztudomású, hogy valamely megbecsületlenítő cselekmény miatt becsületbírótsági vagy jogerős bírói ítélettel büntetve volt vagy valamely bűnygyben vizsgálat alatt áll.

220. §.

A becsületbírótság tagjait, az érdekelt felekkel való megállapodás után, a segédek kéri fel. A becsületbírótsági tisztség elvállalása sohasem kötelező, sőt annak föltétlen visszautasítása lovagias kötelesség, ha az illető valamelyik félle szemben vagy az eldöntendő kérdések tekintetében nem érzi magát teljesen és min-

den irányban érdektelenek. Nem köteles azonban a becsületbírói tisztet visszautasítani az, aki a kérdéses ügyben elvont formában már véleményt nyilvánított ugyan, de ez a vélemény csak általános elvekre vonatkozott s az ügy érdemét nem érintette.

A becsületbírák neveit, társadalmi állását és pontos lakcímét mindkét fél segédei egymásnak három napon belül külsőnösen bejelenteni és jegyzőkönyvbe venni tartoznak.

221. §.

Egyik fél sem utasíthatja vissza az ellenfele által megnevezett becsületbírákat, kivéve, ha a 219. §-ban említett kizáró okok valamelyike fennforog.

222. §.

A becsületbírótságot mindkét fél segédeinek vonatkozó jegyzőkönyvi határozata keltétől számítandó három nap alatt össze kell hívni.

Az összehívást a becsületbírótság legidősebb tagja eszközli, pontosan meghatározva ugyancsak három nap alatt az időt és helyet, amikor és ahol a becsületbírótság összeül.

223. §.

A becsületbírótság tagjai összeülvén, mindenké előtt elnököt választanak. A becsületbírótság elnökét, a becsületbírák által ajánlott tekintélyes férfiak közül, titkos szavazás útján és abszolút többséggel választják. Elnököt ajánlhat minden becsületbíró.

Abszolút többség hiányában, a két legtöbb szavazatot kapott elnökjelölt közül titkos szavazással történik a választás. Ha a szavazatok egyenlők lennének, a szavazást esetleg még kétszer megismétlik s ha a harmadik szavazásnál sem volna más eredmény, sorshúzás által kell eldönteni: ki legyen a becsületbírótság elnöke.

A becsületbírótság jegyzője mindenkor a becsületbírák legfiatalabb tagja.

224. §.

A becsületbírótság elnöke és tagjai önként vállalt becsületbírói tisztségükről a bírótság megalakulása előtt bármikor és minden indokolás nélkül, a bírótság megalakulása után azonban csak akkor mondhatnak le, ha azt a becsületbírótság többi tagja indokoltan, illetőleg megengedhetőnek tartja.

A becsületbírótság érdemleges tárgyalása közben, különösen pedig szavazás előtt, amikor a becsületbírák ítéletükkel már körülbelül tisztában vannak — *sem az elnök, sem a becsületbírák részéről visszalépésnek többé semmi szín alatt nincs helye.*

Ha valamelyik fél becsületbírái vagy a bírák egyike is érdemleges tárgyalás közben vagy éppen a szavazás előtt — a becsületbírótság többségének hozzájárulása ellenére — becsületbírói tisztétől visszalépne s ezzel a becsületbírótság ítélezését megakarná hiúsítani, a becsületbírótság elnöke foglalja az esetet jegyzőkönyvbe és küldje meg annak másolatát még az nap tértivevényes levélben az érdekelt félnek, azzal a felszólítással, hogy amennyiben a három napi záros határidő alatt a becsületbírótság kiegészítéséről nem gondoskodnék, a becsületbírótság csonka alakjában is meghozza ítéletét.

Ha ez a felszólítás bármi okból kézbesíthető nem volna, úgyszintén ha az érdekelt fél a felszólító levél átvételét megtagadná, az esetről szintén jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyet a becsületbírótság elnöke és a becsületbírótság megmaradt tagjai aláírnak — a becsületbírótság pedig csonka állapotában is ítéletet mondani köteles.

225. §.

A becsületbírótság tanácskozási zártak s azokon az elnökön és a becsületbírákon kívül senki sem vehet részt.

Az érdekeit felek — amennyiben annak szüksége fennforog — a becsületbíróság előtt egy-egy segéd által képviselthetik magukat, akik azonban a becsületbíróság tanácskozásaiiban és ítélelhozatalánál jelen nem lehetnek.

226. §.

Ha a becsületbíróság elnöke vagy tagjai megbízásukat akár a bíróság megalakulása előtt vagy akár azután, de az érdemleges tárgyalás előtt visszaadnák vagy megbízásukat az érdekelt felek közvetlenül vagy segédeik útján visszavonnák, úgyszintén, ha az elnök vagy a becsületbírák valamelyike váratlanul megbetegedne, úgy hogy megbízásukat teljesíteni nem volnának képesek, — a becsületbíróságot az érdekelt félnek vagy feleknek három napon belül ki kell egészíteniök.

Az elnök pótlását mindig csak a becsületbírák eszközölhetik, akik őt megválasztották; a becsületbírák pótlását pedig az a fél vagy segédei eszközlik, akik a lemondott vagy visszahívt, avagy megbetegedett becsületbíró (becsületbírákat) a bíróságba kiküldötték.

Pótlás esetében a háromnapos határidő attól az órától számít, amikor az érdekelt fél vagy segédei a becsületbíróságnak a becsületbírák lemondására, visszahívására vagy megbetegedésére vonatkozó levelét megkapták.

227. §.

A becsületbíróság megalakulása után, illetőleg az ítélezésre bízott lovagias ügy érdemleges tárgyalása előtt, az elnök és a becsületbírák, jobbkezüket a szüvükre téve, a következő fogadalmat tartoznak letenni:

„En (név), mint az N. N. és X. Y. urak között felmerült lovagias ügyben megválasztott becsületbíró (becsületbírósági elnök) becsületszavamra fogadom,

hogy az érdekelt felekkel semmiféle rokonságban nem vagyok, velük pört nem folytatok, közöttünk sem ellenséges, sem feszült viszony fűnn nem áll, szóval a jelen ügyben teljesen érdektelen vagyok s így annak semmi akadályja nincsen, hogy a becsületbírói lelkiismeretemre bízott ügyben részrehajlatlanul és az igazsághoz híven ítélkezhessem. Isten engem úgy segítjen!”

Az elnök a fogadalmat a becsületbíróság, a becsületbírák pedig az elnök kezébe teszik le.

228. §.

A becsületbíróság elé terjesztendő kérdést vagy kérdéseket az érdekelt felek segédei rendszerint közös meg-egyezéssel állapítják meg, jegyzőkönyvbe foglalják és aláírják. Amennyiben a segédek egy közös kérdésben megállapodni nem tudnának, külön-külön is intézhetnek egy-egy kérdést a becsületbírósághoz, amely szintén jegyzőkönyvbe foglalandó. A kérdés vagy kérdések rövidiek, egyszerűek és világosak legyenek és mindenkor szószerinti szövegükben jegyzőkönyvbe foglalandók.

Egyoldalú becsületbíróság összehívása esetében a becsületbíróság elé terjesztendő kérdést vagy kérdéseket az érdekelt fél segédei szövegezik meg, de tartoznak azokat hiteles másolatban az ellenféllel vagy segédeivel, még a bíróság összehívése előtt, tértiyevényes levélben közölni.

229. §.

A becsületbíróság a megalakulástól számítandó három nap alatt az ügy érdemleges tárgyalását megkezdeni köteles.

Ha a becsületbíróság ez alatt az idő alatt össze nem ülne, a sértett fél segédeire hárul a kötelesség, hogy a becsületbíróság összehívését szorgalmazzák.

230. §.

Az ellenfelek és segédek a becsületbírótság összejelése előtt külön-külön írásbeli nyilatkozatot kötelesek a becsületbíróstágnak átadni, hogy a becsületbíróstág ítéletét feltétlenül elfogadják s magukra nézve kötelezőnek ismerik el. A nyilatkozat megtagadása egyértelmű a becsületbíróstágtól való visszalépéssel, illetőleg a lovagias elégtétel megtagadásával.

231. §.

A becsületbíróstágnak lelkiismereti kötelessége alaposan megvizsgálni a tényállást, amelyből az éléje terjesztett lovagias ügy származott és kihallgatni a tanukat, akiket az érdekelték segédek útján megneveztek, még akkor is, ha azok csak általános tényköriülményekre vonatkozólag tennének tanuságot.

232. §.

A tanuságtétel kétféleképpen történhetik, személyesen vagy írásban, de mindig becsületszóra. Az elnök erre a tanukat előzőleg figyelmeztetni köteles.

Ha valamelyik tanunak, akire hivatkozás történt, abban a városban vagy községben, ahol a becsületbíróstág összeült, állandó lakása nem volna vagy pedig onnan messze laknék, a becsületbíróstág a tanu valloását írásban is elfogadhatja. Ha ellenben a becsületbíróstág a tanu személyes megjelenését *okvetlenül* szükségesnek találná, a tanút — a fél költségére, aki reá hivatkozott — meg kell hívni, megjelenésre azonban sohasem kényszeríthető.

A becsületbíróstág tárgyalásai a távollevő tanu megérkezéséig szünetelnek; az ilyen halasztást mindazonáltal lehetőleg kerülni kell.

233. §.

A becsületbíróstág tagjai az érdekelt felek képviselőihez és a tanukhoz az elbírálandó lovagias ügy érdemére nézve akármilyen kérdést intézhetnek, amelyekre válaszolni lovagias kötelesség.

Az elnöknek joga van esetleg az érdekelt felek által kifejezetten meg nem nevezett személyeket is kihallgatni, amennyiben azok az eldöntendő kérdésre nézve fontos adatokat szolgáltathatnak.

Különös fontosságú esetekben a becsületbíróstág — az ítélet meghozatala előtt — meghívhat és meghallgathat elismert szaktekintélyeket (politikusokat, katonákat, jogtudósokat, orvosokat, technikusokat, pénzügyi tekintélyeket, sőt amennyiben vívőtechnikai kérdések eldöntéséről volna szó, vívómestereket is), akiknek azonban a becsületbíróstágban szavazati joguk nincs és annak tanácskozásaiban és az ítélethozatalban részt nem vehetnek.

234. §.

A vád bizonyítása mindig azt terheli, aki a vádat emeli. Minden egyes vádat tisztán és félreérthetetlenül részletezni kell a becsületbíróstág elé terjesztett jegyzőkönyvben, időbeli, helyi és személybeli pontos megjelöléssel. Nem lehet tehát megengedni, hogy általános, határozatlan vagy tágértelmű vádakat emeljenek bármelyik fél ellen.

(A becsületbíróstágnak különösen lelkiismereti kötelessége ügyelni arra, hogy a kérdéses lovagias ügy érdeme melékvágányokra ne tereltessek, ahol egyrészt szabad útja volna az alacsony szenvedélyeknek és a bosszúállásnak, másrészt pedig alkalmul szolgálhatna a becsületében megtámadott félnek is arra, hogy a reá vonatkozó gyanút magáról elterelje, vagy elkeseredésében az ellenfél vádjait annak megérágalmazásával ellensúlyozza. A becsületbíróstágnak minden ilyen kísérletet erőlyesen vissza kell utasítania.)

235. §.

Semmiféle olyan tény vagy körülmény, amelyet csak az egyik fél állít vagy bizonyít, nem képezheti becsületbíró-sági határozat alapját, ha azt a becsületbíró-ság a másik féllel vagy segédeivel előzőleg nem közölte.

236. §.

Ha a becsületbíró-ság többsége úgy találja, hogy az élje terjesztett kérdésben vagy kérdésekben határozatot hozni nem tud anélkül, hogy a vizsgálatot olyan tényekre és körülményekre is kiterjesztené, amelyet az ellenfelek nem kívántak döntése alá bocsátani, az elnök eziránt az érdekelt feleket vagy segédeiket megkér-dezni tartozik.

Bármelyik fél tiltakozása esetén, a becsületbíró-ság az esetről jegyzőkönyvet készíteni, az ügy további ér-delemleges tárgyalását beszüntetni és megbízatását a feleknek visszaadni köteles.

237. §.

Ha a becsületbíró-sági eljárás folyamán megállapi-tanak, hogy az érdekelt felek valamelyike ellen pol-gári büntető vagy akár fegyelmi vizsgálat volna folya-matban, a becsületbíró-ság az ügy érdemleges tárgyalá-sát a jogérvényes büntető vagy fegyelmi ítélet meg-hozataláig felfüggeszteni köteles.

(A polgári büntető és fegyelmi ügyekben hozott határo-zatok és ítéletek érvényességét a becsületügy szabályok mindig elismerik, sőt bizonyos tekintetben főléje is helyezik a lovagias ügyekben teljesített vizsgálatoknak, amennyiben az említett polgári hatóságoknak a megejtendő vizsgálatok céljaira olyan nyomozási eszközök is állanak a rendelkezésre, amelyeket a becsületügy bíróságok nem vehetnek igénybe.)

238. §.

Vagyoni kérdésekből származott lovagias ügyekben, melyek esetleg a polgári vagy büntetőbíró-ságot is fog-

lalkoztatják, a becsületbíró-ság az ellenfelek kérelmére megvizsgálhatja ugyan lovagias szempontból az ügyet, érdemleges határozatokat azonban csak akkor hozhat, ha a polgári vagy büntetőbíró-ság a kérdés vagyoni jogi tekintetében már jogérvényesen ítélezett.

(Példa: A. valamelyes bírtokvásárlási ügyben polgári vagy büntetőpert folytat B. ellen s a per folyamán lovagias ügy támad köztük. Megtörténhetik, hogy B-re reábizonyul valamelyes csalárdság s a polgári vagy büntetőbíró-ság vagyoni kártérítésre ítéli B-t. A lovagias ügynek ilyen esetekben való felfüggesztése már azért is indokolt, mert például a felhozott esetben a becsületbíró-ságnak határozatot kell hoznia B. lovagias elégtételadási vagy vevési képessége kérdésében s ezt a polgári vagy büntetőbíró-ság jogérvényes íté-letéig a lovagias igazság sereime nélkül meg nem hozhatná.)

239. §.

A becsületbírák becsületükkel kötelezettek, hogy az ítékezésükre bízott ügyet és a tárgyalás részleteit szigorú titokban tartják és arról senkinek, semmiféle körülmények között, semmiféle felvilágosítást vagy közlést nem adnak.

Bíró-sági ülésen kívül az ügyről bárhol és bármely irányban is nyilatkozni vagy azt egymás közt is bármilyen megbeszélés vagy vita tárgyává tenni szigorúan tilos.

Ha a becsületbíró-ság tagjai az ítélezésükre bízott lovagias ügyben polgári bíróság előtt tanuvalomásra kötelezletnének, a becsületbírói minőségükben tudomásukra jutott azokra a tényekre szorítkozhatnak csupán, amelyek a becsületbíró-sági határozatban foglaltatnak.

240. §.

A becsületbíró-ság, az ügy alapos és minden irányban kiterjedő lelküismeretes megvizsgálása után, a becsületbírák egyenként megokolt szavazatai alapján,

egyhangúlag vagy szavazattöbbséggel hozza meg határozatát.

A szavazást, az elnök intézkedéséhez képest, a becsületbírák legidősebb vagy legfiatalabb tagja kezdi meg s a becsületbírák korszerinti sorrendben folytatják. Az elnök esetleg elrendelheti, hogy a becsületbírák neveik betűsorrendjében adják le szavazataikat.

A becsületbírótság elnöke a szavazásban csak akkor vesz részt, ha a becsületbírák szavazatai egyenlően megosznak; ebben az esetben szavazata döntő erejű.

241. §.

A becsületbírótság határozatának kihirdetése előtt bármelyik félnek joga van — feltéve, hogy a határozat tartalmát nem ismeri — a becsületbírótság ítélezését visszautasítani, ha be tudja bizonyítani, hogy a becsületbírák valamelyike a becsületbírótsági eljárás előtt vagy alatt valamelyik félle szemben véleményt nyilvánított vagy a tanuvallomásokat valamilyen módon befolyásolta.

242. §.

A becsületbírótság ítéletét, mely röviden, félreérthetetlenül és világosan szövegezett legyen, az elnök és az összes becsületbírák aláírni kötelesek és miután azt az elnök az érdekelt felek vagy jelenlevő segédek előtt élőszóval kihirdette, az érdekelt feleknek vagy segédeknek másolatban, írásbeli elismervény ellenében kiadja, esetleg tértivevényes levélben még aznap elküldi.

Az ítéletet, akár egyhangúlag, akár szótöbbséggel hozta is azt a becsületbírótság, minden indokolás nélkül s egyszerűen, mint a becsületbírótság ítéletét hirdeti ki az elnök, tehát annak megemlítése nélkül, hogy az ítéletet egyhangúan vagy szótöbbséggel hozta-e a becsületbírótság.

A határozat másolatait mindig az elnök és a jegyző hitelesítik.

243. §.

A becsületbírótság ítélezésekor a becsületbírák és ha szavazategyenlőség esetén elnöki döntésre van szükség, — az elnök is — szavazataikat indokolni kötelesek. Ez az indokolás azonban csak belső ügye a becsületbírótságnak és csak a becsületbírótság jegyzőkönyvében szerepelhet, amely szigorúan bizalmas és a becsületbírótság tagjain kívül, mindenki számára hivatalos titok, amely ennél fogva nyilvánosságra semmi körülmények között sem hozható.

244. §.

A határozat egyoldalú (uniaterális), ha azt a becsületbírótság csak az egyik fél vagy kétoldalú (bilaterális), ha mindkét fél kérelmére és hozzájárulásával hozta.

Hozzájárulás alatt a határozathozatalban való bárminő részvételt, tehát a becsületbírótságba való bíróküldést, a becsületbírótság előtt való képviseltetést vagy a becsületbírótsági eljárásban tanuvallomásokkal, beadványokkal, váddal vagy védelemmel való részvételt kell érteni.

245. §.

Az egyoldalú becsületbírótsági határozat rendelkező része a becsületbírótsághoz hozzá nem járult félre nézve szankciót nem állapíthat meg, de ez nem akadályozhatja meg a bírótságot abban, hogy mint tényeket megállapítsa mindazokat a lovagias elvekbe ütköző mulasztásokat és esetleg sérelmeket, amelyeket az ellenfél vagy segédei a lovagias ügy tárgyalása során elkövettek.

246. §.

Ha a becsületbírótság ítéletében esetleg kétes értelmű kifejezés fordulna elő, annak magyarázatát, vagy

értelmezését az érdekelt fél csak az ítéletet hozott becsületbíróasztól és csak az elnök útján kérheti.

A becsületbíróaszt elnöke ilyen esetben a bírósaszt tagjait három nap alatt összehívni, a felvilágosítást igénylő kifejezés szabatos értelmét a becsületbíróaszt által megállapítani s azt a megkereső féllel ugyancsak három nap alatt írásban közölni köteles.

247. §.

A becsületbíróaszt elnöke és bírái az ítélettel eldöntött ügyre nézve sem az érdekelt felek, sem segítéik vagy tanúk részéről semminemű megjegyzést, bírálatot vagy vitát el nem fogadhatnak. Szintúgy visszautasítani tartoznak mindennemű kihívást, amely az érdekelt fél vagy annak segítéi, hozzátartozói vagy barátai részéről az ítélet miatt ellenük intéztetnének.

Aki a becsületbíróaszt ítélete miatt a becsületbíróaszt elnökét vagy a becsületbírákat bármí módon is megsérti, a lovagiasság ellen a legsúlyosabb sértést követi el, amely a megsértett becsületbíróaszt azonnal is megtorolhat, azzal, hogy a sértött becsületbíróaszt határozattal lovagias elégtételadásra és vevesre képtelennek nyilvánítja.

248. §.

A becsületbíróaszt ítéletei nyilvánosak, kivéve, ha a bírósaszt az ítéletben kifejezetten meg nem tiltja annak nyilvános közlését.

Ugyancsak szigorúan tilos az ítélet szövegének bármínemű megváltoztatása, egyes részeknek, mondatoknak vagy szavaknak aláhúzása, vagy azoknak az ítélet szövege alatt vagy azt követőleg zárójellel, megjegyzéssel vagy magyarázattal való kiegészítése.

249. §.

A becsületbíróaszt tárgyalásairól, az ítélet meghozataláról és annak kihirdetéséről minden esetben

jegyzőkönyvet kell vezetni, amelyet, az ítélet kihirdetése után, az elnök és az összes becsületbírák aláírni kötelesek, majd pecsétjeikkel ellátnak és megőrzés végett az elnöknek átadnak.

250. §.

A becsületbíróaszt ítéletében csak arra a kérdésre vagy kérdésekre válaszolhat, amelyeket kétoldalú becsületbíróaszt esetében mindkét fél segítéi közös egyetértéssel és jegyzőkönyvbe foglalva, — egyoldalú becsületbíróaszt esetében pedig az egyoldalú becsületbíróasztot egybehívó segítédek, ugyancsak jegyzőkönyvben megszövegezve, eléje terjesztenek.

(Nálunk, Magyarországon az egyellen szankció tehát, amelyet a becsületbíróasztok alkalmazhatnak: a kifogásolt fél erkölcsi minősítése, illetőleg annak ítéletileg való eldöntése, hogy a kifogásolt fél lovagias elégtétel vételére vagy adására jogosult-e vagy sem. Jogorvoslatnak, tehát fellebezésnek helye nincs, legfeljebb a 253. §-ban említett felülvizsgálásnak, ami a legtrikább esetek egyike. A becsületügyi bíráskodásnak ugyancsak a formája Franciaországban, Németországban, Ausztriában és Spanyolországban is.

Olaszországban a becsületügyi bíráskodás szintén választott bírósaszt útján történik, de ennek a választott bíróságnak az ítéletet megfellebbezhetők egy országos becsületbíróasztához, melynek első 30 tagját annak idején az igazságügyminiszter nevezte ki s azóta a bírósaszt teljes ülése — meghívás útján — önmagát egészíti ki. Ezt az országos becsületbíróasztot, amelynek székhelye Firenzében van, esetéről-esetre az intézmény elnöke hívja össze, mely szintén végérvényesen, meg nem fellebbezhető ítélettel dönt az eléje terjesztett lovagias ügyben. Érdekes, hogy a becsületügyi szankciók, amelyeket ez az országos becsületbíróaszt alkalmazhat, a következők:

1. a sértő fél megintése és a sértett féllel szemben bocsánatkérésre való kötelezése;

2. a lovagias jogoknak és kötelezettségeknek bizonyos időre való ideiglenes felfüggesztése;

3. a lovagias elégtételadási és bevési jognak a *fennforgó ügyben* való megtagadása;

4. a lovagias elégtételadási és bevési képességnek egyszer a *mindenkorra való megvonása* (párbajképtelenné való nyilvánítás).

Az országos becsületbíróságnak tehát joga van a sértőt ítéletileg bocsánatkérésre is kötelezni, tekintet nélkül arra, hogy az érdekeit felek segédél ez iránt hozzá kérdést intéztek-e vagy sem. Igaza van az olasz felfogásnak; a párbaajoknak legalább nyolcvan százaléka fölöslegessé válnék, ha egyrésztől a sértő urak, másrésztől a segítők a szigorú értelemben vett lovagias felfogás alapjára helyezkednének és a sértők, be sem várva a megsértett fél kihívását, lovagias férfiakhoz méltóan jóváténnék az elkövetett sértést vagy pedig, ha már megtörtént volna a becsületügyi szabályok által előírt kihívás, olyan komoly és tapasztalt férfiakra bíznák ügyük elintézését, akiket eljárásukban *mindkét fél* becsületügyi érdekel és nemcsak a saját „engesztelhetlenségük” eivel vezetnek. De ha már sem a sértő, sem a segédél erre a lovagias megoldásra nem gondolnak, a becsületbíróság hivatása, az olasz Párba-Codex szerint, hogy a kezébe letett hatalomnál fogva, erőles közbe lépéssel megakadályozza az embervér fölösleges pazarlását s így esetleg csekély okokból tragikus végű párbaajoknak vegye elejét. Lovagias férfiú rendszerint nem is habozik, hogy a sértett félnek megadja azt a férfias elégtételt, amelyet az a sértés elszenvedése után méltán el is várhat az ellenféltől.

A lovagias jogoknak és kötelezettségeknek ideiglenes felfüggesztését az olasz Párba-Codex különösen azokban a sűrűn előforduló esetekben tartja indokoltnak, ha a sértés érzékeny ugyan, de az ellenfelek rokonok, régi barátok, jó ismerősök, tisztviselőtársak stb., legfőképpen pedig, ha a lovagias ügy háttére valamelyes asszonyi pletyka, amely nem lehet elég ok arra, hogy miatta a sértő félnek lovagias elégtételadási és bevési joga egyszer s mindenkorra megvonassék. A lovagias jogok és kötelezettségek felfüggesztése ennél fogva minden esetre súlyos büntetés a félre

nézve, akit ezzel a becsületbíróság sujt, mert az illető a felfüggesztés ideje alatt lovagias elégtételt senkinek sem adhat, de viszont a tilalmi idő letele után visszaadja a büntetett félnek lovagias jogait s ez jelentékeny enyhítés a büntetés szempontjából, mert nem fosztja meg az illetőt lovagias jogaitól egyszer s mindenkorra, sőt feljogosítja, hogy amennyiben a tilalmi idő alatt őt valaki — az ő provokációja nélkül — megsértené, a sértőtől lovagias elégtételt kérhessen. Ezt a jogot meg *kellett* adnunk a lovagias jogalban felfüggesztett egyéneknek, mondja az olasz Codex, nehogy könnyen sértéseknek legyen kitéve, olyanok részéről, akik abban a meggyőződésben követnének el ellene sértést, hogy vele szemben lovagias elégtételadásra nem kötelezhetők.

Az, aki a becsületügyi szabályokat nem ismeri, esetleg megütközhetnének azon, hogy egy sértővel szemben mint szankció állapítható meg, hogy lovagias elégtételt nem adhat a sértettnak. És tényleg így is látszik, mintha a lovagias elégtételadás jogának ez a megvonása a sértettet sújtaná, mint aki a sértő részéről ezzel minden elégtételtől megfosztatnék. Pedig a dolog nem így áll, mert a sértett félnek ilyen ellenféllel szemben még mindig rendelkezésére áll a törvényes úton való megtorlás. Az eset tudnillik azonos azzal, mint amikor egy lovagias férfiút egy párbajképtelen egyén sért meg, amely esetben a lovagias szabályok nem zárják el a sértett felet a rendes bírói eljárástól, de viszont nem is kötelezik őt erre.

A lovagias elégtételadás jogának a *fennforgó esetre* vonatkozó megvonása, mondja tovább az olasz Codex, olyan becsületügyi szankció, amely nagy erkölcsi súllyal nehezedik arra a férfúra, akit ez a büntetés terhel s ez már maga is jelentős elégtétel a sértett félnek, akinek férfiúi becsülete ezáltal egyáltalában nem szenved csorbát.

Hangsúlyozva emellett az olasz Codex, hogy ez a szankció egyáltalában nem tévesztendő össze a párbajképtelenség ki mondásával, mert ha az a sértő felet bizonyos értelemben meg is bályegzi a sértett féllel szemben, ez a megbélyegzés azonban csak a *fennforgó* lovagias ügyre vonatkozik és nem diszkvalifikálja a sértőt, mert másnak és egy más esetben

adhat és ugyanazsak mástól és egy más esetben vehet lovagias elégtételt.

Az összes szankciók közül a legsúlyosabb kétségtelenül a lovagias elégtételadási és vevési fognak egyszer s mindenkorra való megvonása, mert teljes erkölcsi megsemmisítése a férfinak, akit ez az ítélet sújt. A becsületbíróságok ezért igen ritkán és az ítéletnek erkölcsi következményei tekintetében érzett nagy felelősségük tudatában, úgyszólván kizárólag olyan esetekben alkalmazzák ezt a lovagias szempontból legsúlyosabb ítéletet, amely esetekben valamely erkölcsi alap többé jóvá nem tehető megsértésének megtorlásáról van szó.)

251. §.

A lovagias elégtételadási és vevési jogától becsületbíróági ítélettel egyszer s mindenkorra megfosztott férfiú elveszti a jogát arra nézve, hogy lovagias elégtételt kérhessen bárkitől vagy adhasson bárkinek is.

Ha azonban mégis előfordulna az eset, hogy egy becsületbíróági ítélettel párbajképtelennek nyilvánított egyén lovagias elégtételt kérne egy párbajképes férfiútól, ez megsérti a becsületügyi szabályokat, ha a lovagias jogaitól megfosztott egyénnek szívességből vagy esetleg az ő kérelmére vagy akár emberi szánalomból is lovagias elégtételt adna, úgyszintén, ha általa megsértetnék és tőle, a méltatlanság kifogásolása nélkül, akár fegyveres elégtételt is, kérne vagy elfogadna.

Magától értetődik, hogy a lovagias jogaitól megfosztott férfiú lovagias ügyekben semmiféle szerepet nem vállalhat s így nem lehet sem megbízott (segéd vagy tanu), sem becsületbíró, sem pártatlan párbajvezető.

252. §.

A becsületbíróság ítélete — a 253. §-ban említett esetet kivéve — minden esetben végérvényes, megfellebbezhetetlen és jogerős, mely mind az érdekelt felekre,

mind a lovagias társadalomra nézve vitathatatlan becsületügyi döntést képez.

(A becsületügyi bíróságok állandó gyakorlatából származtak eddig és fognak származni a jövőben is azok a becsületügyi jogelvek, amelyek azután együttvéve alkotják azokat a becsületügyi szabályokat, amelyek a lovagias társadalom minden tagját törvény erejével kötelezik.)

253. §.

Ha a becsületbíróság marasztaló ítéletének kihirdetése után netalán bebizonyosodnék, hogy az ítélet nyilvánvalóan téves adatok, esetleg hamis bizonyítékokon alapszik, vagy pedig, ha időközben valamelyes olyan kétségbevonhatatlanul bebizonyított tény merülne fel, amely a marasztaló ítélet további fenntartását kizárná s annak megváltoztatását az ítéltékelt becsületbíróság lovagias és lelkiismereti kötelességévé tenné, a marasztalt fél vagy segédeinek kérésére és az újabb bizonyítékok alapján az ítélet felülvizsgálásának van helye.

Az ítéletnek ez a felülvizsgálása azonban csak akkor történhetik meg, ha azt ugyanannak a becsületbírósnak a többsége, tehát annak legalább három tagja (a becsületbíróság elnöke és két becsületbíró vagy három becsületbíró) együttesen és egyértelműleg kívánja. A becsületbíróság elnöke ez esetben a becsületbírósgot három nap alatt összehívni s erről az érdekelt feleket vagy segédeiket tértivevényes levélben értesíteni köteles.

Ha az érdekelt becsületbírók vagy a felek segédei tértivevényes levélben történt értesítésük, illetőleg meghívásuk dacára, az ügy felülvizsgálása céljából összehívott becsületbíróság ülésén meg nem jelennének vagy meghívásukat átvenni vonakodnának, ez a körülmény a becsületbíróság újabb ítékezésének akadályául nem szolgálhat.

A becsületbíróság ebben az esetben csonka alakjában is összeülni, az új bizonyítékokat lelkiismeretesen

mérlegelni és miután az egész tárgyalási anyagot felülvizsgálta, újabb ítéletet hozni köteles, amelyet azután az ellenfelek segédeinek jelenlétében, az elnök kihirdet s esetleg azoknak írásban, tértivevényes levélben megküld.

Akár felmentő, akár marasztaló ez az újabb ítélet, az többé semmiféle körülmények közt felül nem vizsgálható.

(Minden bíróság, legyen az polgári, katonai vagy becsületügyi bíróság, ki vaa téve a tévedéseknek. Ezeknek a tévedéseknek a helyreigazítására, mind a polgári, mind a katonai bírásokodás terén meg van adva az alkalom és eszköz a fellebbezések útján. Még legfelsőbb polgári bíróságunk, a kir. Kúria ítélete, amely pedig perrendtartásunk értelmében megfellebbezhetetlen, sem zárja ki az ügynek bizonyos esetekben való felülvizsgálását. A perrendtartás úgy segít a kir. Kúria esetleges tévedésain — amelynek ítélő bírái szintén csak emberek —, hogy a kir. Kúriát ilyen kivételes esetekben felhatalmazza a saját ítéletének felülvizsgálására, illetőleg, ha időközben újabb bizonyítékok merülnek föl, amelyek kétségessé tennék a már kimondott ítélet további főtartását, az ügynek újra való fölvetését — revizió — rendelheti el.

A becsületügyi bírásokodás terén ezt a felülvizsgálatot, illetőleg újra való felvételt jelenti a becsületbíróságnak az a joga, hogy esetleges téves ítéleteit felülvizsgálhatja. — Példa: A. becsületügyi választott bíróságot kér B. ellen, amely B-t téves alapon jogerősen elítéli. B. ártatlanságának tudatában az ítélet felülvizsgálását kéri a újabb meggyőző bizonyítékokat hoz föl arranézve, hogy őt a becsületbíróság sajnálatos tévedés folytán ítélte el. A becsületbíróság, méltányolva B. újabb bizonyítékait, felülvizsgálja a maga ítéletét és B-t, az újabb adatok alapján, az ellene emelt vád alól esetleg fölmenti.

Igaz, hogy az ilyen eset mind a polgári, mind a katonai becsületügyi bírásokodás terén vajmi ritkán fordul elő, de miután egyáltalában előfordulhat, számolnunk is kellett vele. Magának a becsületbíróságnak is fontos érdeke, hogy

meg legyen a joga a saját ítéletének a felülvizsgálására, mert ezzel egyrészt — ha tényleg tévedett — lelkiismereti kötelességet teljesít, másrészt pedig — ha nem tévedett — a lovagias társadalom előtt ítéletének megbízhatóságát biztosítja.)

II.

A párbaj(döntő-)bíróság.

254. §.

Párbaj(döntő-)bíróságnak nevezzük azt a független bíróságot, mely valamely becsületügy elintézésére kiküldött segédek véleménykülönbsége esetén, a *békés vagy fegyveres elintézés elvi kérdésében*, valamint a segédek között fölmerülhető s a becsületbíróság és fegyverbíróság szorosan határolt hatáskörén kívül eső *bármely véleménykülönbség* esetében, döntő érvénnyel íté.

Ha valamelyik fél segédei a párbaj(döntő-)bíróságot felajánlják, az ellenfél segédei — *amennyiben ez az ajánlat a sértett fél jogait nem érinti* — vissza nem utasíthatják.

255. §.

A párbaj(döntő-)bíróság a segédek részéről szabadon választható egy-egy, esetleg két-két párbaj(döntő-)bíróból és egy elnökből áll, akit a párbaj(döntő-)bírák közös megegyezéssel, szavazattöbbséggel vagy sorshúzás útján választanak.

Párbaj(döntő-)bírákúl csak komoly, tapasztalt, elismert tekintélyű és feddhetlen jellemű férfiak választhatók.

A tisztek párbaj(döntő-)bíróságban mind elnökli, mind tagi minőségben résztvehetnek. (Lásd: Függ. 10. pont.)

A tisztek párbaj(döntő-)bírószágba mind elnök, mind tagok gyanánt csak tényleges, vagy hivatásos állományból származó nyugállományú, illetve szolgáltatón kívüli nem tényleges tiszteket kérhetnek fel, vagy hozhatnak javaslatba. (Függelék 10. és 23. pont.)

256. §.

A párbaj(döntő-)bírószág tagjainak fölkérése, a párbaj(döntő-)bírószág összehívása és ítélkezése épp úgy történik, mint a becsületbírószágnál.

257. §.

A segédek, a párbaj(döntő-)bírószág elé terjesztendő kérdés támogatására, mellékelni kötelesek a lovagias ügy tárgyalásáról készített jegyzőkönyveket, hogy a párbaj(döntő-)bírák világosan lássák a kérdést, amelyben dönteniök kell.

258. §.

Az ellenfelek és segédek a párbaj(döntő-)bírószág összeülése előtt külön-külön írásbeli nyilatkozatot kötelesek adni, hogy a bírószág ítéletét föltétlenül elfogadják és magukra nézve kötelezőnek ismerik el. A nyilatkozat megtagadása egyértelmű a párbaj(döntő-)bírószágtól való visszalépéssel, illetőleg a lovagias elégtétel megtagadásával.

259. §.

A párbaj(döntő-)bírószág tanácskozása zárt s abban csak a bírószág tagjai vehetnek részt.

260. §.

A párbaj(döntő-)bírószágnak a megalakulástól számított három nap alatt feltétlenül ítéletet kell mondania. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt. Az ítéletet, mely sohasem indokolandó, az elnök élőszóval ki-

hirdeti és az ellenfeleknek másolatban kiadja vagy tértívevényes levélben megküldi.

A bírószág ítélete döntő erejű s meg nem fellebbezhető.

III.

A fegyverbírószág.

261. §.

Fegyverbírószág alatt azt a független bírószágot értjük, mely valamely lovagias ügy tárgyalása közben, a segédek között felmerült véleménykülönbség esetén, a párbajnál használandó fegyverek minősége (kardpárbajnál: nehéz vagy könnyű kardok, pisztolypárbajnál: vont-, vagy símacsövű pisztolyok), a párbajföltételek és pisztolypárbajoknál a távolság kérdésében döntő érvennyel ítélik.

Ha valamelyik fél segédei a fegyverbírószágot felajánlják, azt az ellenfél segédei — *amennyiben ez az indítvány a sértett fél jogait nem érinti* — vissza nem utasíthatják.

262. §.

A fegyverbírószág a segédek részéről szabadon választható egy-egy fegyverbíróból és egy elnökből áll, akit a fegyverbírák közös megegyezéssel vagy sorshúzás útján választanak.

Fegyverbírákúl csak komoly, tapasztalt, elismert tekintélyű és feddhetetlen jellemű férfiak választhatók.

A tisztek fegyverbírószágban mind elnöki, mind tagi minőségben részt vehetnek.

A tisztek fegyverbírószágba mind elnök, mind tagok gyanánt csak tényleges, vagy hivatásos állományból

származó nyugállományú, illetve szolgálaton kívüli nem tényleges tiszteket kérhetnek fel vagy hozhatnak javaslatba. (Függelék 10. és 23. pont).

263. §.

A fegyverbírákra a fegyverbíróság tagjainak főkérésére, összehívására és ítélkezésére nézve a párbaj- (döntő-)bíróság vonatkozó szabályai irányadók.

A fegyverbíróság ítélete döntő erejű s így meg nem fellebbezhető.

ÖTÖDIK RÉSZ.

A jegyzőkönyvek.

264. §.

A segédek vagy tanúk egyik legfontosabb kötelessége, hogy az elintézés végett reájuk bízott ügyben minden lépéseikről jegyzőkönyvet készítsenek. Ez nemcsak a saját eljárásuk igazolására, de megbízójuk érdekében is feltétlenül szükséges.

265. §.

A jegyzőkönyv lehetőleg röviden és úgy legyen fogalmazva, hogy tartalma minden félreértést kizárjon. Szerkesztésénél csupán csak a tények előadására szorítkozzanak a segédek és kerüljenek minden fejtegetést.

A jegyzőkönyv két részből áll.

Az első rész körülbelül a következő pontokat tartalmazza:

- a) a segédek összejövetelének helye, napja és órája;
- b) a jelenvolt segédek nevei, mindegyiknél meggyezve, hogy melyik félt képviselik;
- c) az elintézés tárgyát képező sértés, annak indokai s a sértés minősítése, anélkül, hogy a sértés részletezettnek vagy az ügyben esetleg szereplő nő névleg megemlíttetnék;

(A tisztek számára a Becsületügyi Szabályzat részletesen előírja, hogy a jegyzőkönyvnek — az egyébként szokásos alakiságok mellett — miket kell még feltétlenül tartalmaznia? (Lásd: Függelék 8. pont.)

d) a sértett fél segédeinek az ügy elintézésére vonatkozó indítványai s az ellenfél segédeinek válasza;

(Ha valamelyik fél párbajképességét kétségbevonják, úgy a vádakat, melyek a kifogásolás alapját képezik, fel kell sorolni és a segédek által közösen kell megállapítani a kérdést és esetleg kérdések szövegét, melyet a becsületbírósághoz intéznek.)

e) a békés vagy fegyveres elintézés módja feltételei, helye, napja és órája;

(Ha a segédek az ügy békés vagy fegyveres elintézése kérdésében, esetleg a párbajnál használandó fegyverek, a párbajfeltételek, pisztolypárbajoknál a távolság vagy bármiféle más kérdésben, — mely a sértett fél jogait nem érinti — megegyezni nem tudnának, ezt a jegyzőkönyvben ezen a helyen ki kell fejezni és akkor a felmerült kérdésben párbaj (döntő-)bírótság vagy fegyverbírótság ítél.)

A Becsületügyi Szabályzat a tisztek számára pontosan szabályozza: a bejelentési kötelezettséget, a jegyzőkönyvnek előterjesztését és a fegyveres elintézéshez szükséges előzetes jóváhagyás megszerzését. (Lásd: Füg. VI. 33—36. p.) A sajtóban való közlések tekintetében a tisztekre vonatkozó megszorító rendelkezést lásd a Függelék 32. pontjában.)

f) a jegyzőkönyv kelte;

g) a négy segéd aláírása, az illető fél megnevezésével, akit képviselnek.

A jegyzőkönyv *második részét* már az ügy elintézése után írják meg a segédek s a következő pontokat tartalmazza:

h) a segédek nyilatkozata, hogy az ügy békés vagy fegyveres elintézése, az előirt feltételek mellett s a kitűzött napon, helyen és órában megtörtént;

i) párbaj esetén annak pontos megállapítása, hogy a párbaj milyen eredménnyel végződött;

j) a segédek nyilatkozata, hogy az ügyet lovagiasan elintéztetnek jelentették ki;

k) a jegyzőkönyv kelte;

l) a négy segéd aláírása, az illető fél megnevezésével, akit képviselnek.

(A jegyzőkönyvek előnye mindjárt az első pillanatra szembeszökők. Az ellenfelek biztosítékot nyernek általa, hogy ügyük komoly és lelkiismeretes elintézésben részesül. A segédek vagy tanúk biztosítják magukat általa az elhamarkodás vagy könnyelműség vádja ellen s ha az ügy esetleg a törvényes bíróság elé kerül, frásos bizonyítékát adhatják, hogy tárgyalásalk folyamán épügy, mint a fegyveres elintézésnél, a párbaj-códex és párbajfeltételek értelmében, mindig szabályszerűen és az emberiségnek megfelelően jártak el. Végül szükséges a jegyzőkönyv az ellenfeleknek, hogy alkalomadtán okmányilag igazolhassák, hogy becsületügyüket lovagias férfiakhoz méltóan és a társadalmi szokások formáságát szerint intézték el.)

A m. kir. honvédség és a m. kir. csendőrség becsületügyi szabályzatából.

(76.173/eln. fbü. 1942. sz. H. M. körrendelet.)

FÜGGELÉK.*

I.

Becsületügyek (lovagias ügyek) intézése általában.

1. A tisztikar egységének folyománya az, hogy az egyes tisztiek cselekményei elválaszthatatlanok a tisztikar hírnevétől és tekintélyétől.

Éppen ez okból jut különös jelentőséghez a tisztikar tagjainak a lovagias ügyekben tanúsított magatartása. Ezekben az ügyekben ugyanis a tisztikar mindúntalan közvetlen érintkezésbe jut a polgári társadalomnak a lovagias eljárás szükségességét elismerő előkelő rétegeivel.

Ez a körülmény mind a parancsnokokra, mind a tisztikar tagjaira különleges kötelességeket ró, nevezetesen:

a) minden parancsnoknak fontos kötelessége, hogy alárendelt tisztikarát lovagias gondolkodásra és cselekvésre nevelje, annak a becsületről alkotott, amúgy is fejlett és érzékeny felfogását szakadatlanul finomítsa, hogy ezáltal a tisztikar az e tekintetben kivívott megkülönböztetett helyzetét a jövőben is fenntarthassa és biztosíthassa;

b) a lovagias ügyekben szereplő tisztiek tekintsék magukat az állástekintély letéteményeseinek, ne tévesz-

* Ebben a függelékben foglalt rendelkezések közül a tábortisztekre csak a III. fejezet határozványával érvényesek.

szék szem elől a tisztikarban ápolt nemes hagyományokat, intézzék el a rájuk bízott becsületügyet mindenkor lelkiismeretesen, igazságosan, gyorsan és öregbítsék ezáltal is a tisztikar hagyományos jó hírnevét és tekintélyét.

II.

Tisztek között felmerült lovagias ügyek elintézése alkalmával követendő eljárás.*

2. Tiszt megbízottal rendszerint csak tiszteket kérhet fel. Más megbízottak felkérését csak egészen kivételes és kényszerítő körülmények indokolhatják. Szükség esetén a tiszt jogosult-parancsnokához, vagy a legközelebbi állomásparancsnoksághoz forduljon.**

3. A megbízottnak tiszt részéről történt felkérés esetén való elvállalása bajtársi szolgálat. (Szolg. Szab. I. Rész, 30. pontja.) A megbízás vállalása elől csak kivételes és kényszerítő körülmények fennforgása esetében szabad kitérni.

4. A megbízottak a rájuk bízott lovagias ügyet a tiszt lovagias felfogás és a tisztekre kötelező különleges rendelkezések szem előtt tartásával a polgári társadalomban elfogadott bármely párbaj-codex szerint intézhetik.

5. A megbízottak igyekezzenek a rájuk bízott lovagias ügyet békésen elintézni és csak akkor válasszák a fegyveres elintézés módját, ha a sértés olyan súlyos, hogy a békés elintézés nem férne össze a becsület követelményeivel.

6. A tiszt megbízottaihoz minden esetben, tehát

* Tisztek és lelkészek között felmerült ügyekre a 19. pont intézkedik.

** A megbízottak fölkerésénél legyen figyelemmel a tiszt arra, hogy elvileg rendfokozatának és állományviszonyának, valamint ellenfele korának, társadalmi átlásának megfelelő megbízottakat kérjen fel, valamint arra is, hogy megbízottainak érzékeny anyagi kiadásokat ne okozzon.

Lovagias ügyekkel kapcsolatban felmerült kiadásokat nem lehet a kincstár terhére felszámítani.

akkor is, ha felkérésük élő szóval történt, a tényállás rövid leírását tartalmazó megbízó levelet köteles intézni. A megbízottak viszont ne csak a tényállás teljes tisztázására, hanem az ügy háttérének megismerésére is törekedjenek, mert csak ily eljárás biztosíthatja a lelkiismeretes, igazságos és méltányos elintézését.

A tényállást kivételes vagy különösen súlyos esetben bü. előzetes megállapítások keretében is tisztázni lehet. (Függelék 35. g) pontja.)

7. Csupán a felek közvetlen megegyezése alapján, tehát előzetes tárgyalások nélkül, tanuk jelenlétében párvialdának tiszték között még a párbajkodekek szerint megengedett esetekben sem lehet helye, mert a tisztikar tagjai cselekményeikért a tisztikarral szemben is felelősek.

8. A megbízottak a lovagias ügy minden fontos mozzanatát jegyzőkönyvbe kötelesek foglalni. A jegyzőkönyvnek az egyébként szokásos alakítások mellett feltétlenül tartalmaznia kell:

a) az ügyben szereplő felek és megbízottaik állományviszonyát, rendfokozatát, csapattestét vagy lakóhelyét;

b) a használt kodexet;

c) a kihívás okát;

d) a lehetőleg egyhangúlag megállapított rövid tényállást;

e) a tényállás alapján annak megállapítását, vajjon történt-e sértés, kinek a részéről és mily fokú az; kölcsönös sértés esetén annak megállapítását is, hogy kit illetnek a sértett fél jogai;

f) a sértés fokával és módjával arányban álló elégtételt.

A megbízottak ne feledjék, hogy a közöttük felmerülő mindennemű véleménykülönbséget kiküszöbölni és ezáltal a tárgyalások folytatását, illetve az ügy befejezését lehetővé tenni a párbaj-, (döntő-), vagy fegyverbíróóság hivatott.

9. Tilos tiszttel szemben becsületbíróóságot megajánlani, vagy elfogadni.*

10. Párbaj-, (döntő-), vagy fegyverbíróóságban tiszték ügy elnöki, mint tagi minőségben résztvehetnek.**

Tiszték párbaj-, (döntő-), vagy fegyverbíróóságba ügy elnök, mint tagokként csak tényleges, vagy a hivatásos állományból származó nemtényleges (nyugállományú, szkv.) tisztéket kérhetnek fel, illetve hozhatnak javaslatba.

11. Lovagias ügyet tiszttel szemben egyoldalúan nem szabad lezárni. Ha a lovagias eljárás során az abban érintett tiszttel szemben oly körülmények merülnek fel, melyek egyébként a lovagias ügy egyoldalú befejezésére nyújtanának jogos alapot, a tárgyalásokat meg kell szakítani és a csonka jegyzőkönyvet bü. szempontból való elbírálásra az érdekelt tiszt jogosult parancsnokához kell — közvetlenül — előterjeszteni. Ezt az előterjesztést a rangban legidősebb megbízott eszközöli.

12. Bünvádi vagy becsületügyi eljárás (előzetes bü. megállapítások) alatt álló tiszt az eljárás jogerős befejezéséig megbízotti, párbajbírói stb. tisztet nem vállalhat.

A tiszt azt a körülményt, hogy bünvádi vagy bü. eljárás (előzetes bü. megállapítások) alatt áll, megbízottaival felkérésük alkalmával előzetes felszólítás nélkül is mindig közölni köteles.

13. A tiszt az öt személyében ért sértésért tiszttel szemben — a 14., 15. és 16. pontban említett kivételes

* Tisztéknek becsületbíróóságban akár elnökként, akár tagokként résztvenniök tilos.

** A becsületbíróóságot nem szabad összetéveszteni a párbaj-, (döntő-), vagy fegyverbíróósággal. A becsületbíróóság a kifogásolt fél párbajképessége és így közvetve becsülete felől van hivatva ítélni, ellenben a párbaj-, (döntő-), vagy fegyverbíróóság a lovagias ügy elintézésének egyes részletkérdéseit dönti el.

esetektől eltekintve — mindig lovagias úton lörekszik elégtételre.*

14. Tiszt tisztától ennek tanukihallgatás során tett vallomásaért, abban az esetben, ha az nem lépte át a kötelességszerű feleletadás keretét és személyi sértéseket sem tartalmazott, lovagias elégtételt nem kérhet.

15. Előjárótól szolgálati ügyből kifolyólag esetleg elszenvedett sérelem orvoslása a panasz útjára tartozik.**

16. A katonai szolgálat körébe tartozó kötelesség teljesítésének elmulasztását csak a kísérő körülmények által indokolt igen kivételes esetben lehet lovagias úton elintézni.

A köteles tisztelet mellőzése (Szolg. Szab. I. R. 83. és 533. pontja), előjáró cselekedetének kedvezőtlen bírálata (Szolg. Szab. I. R. 84. pontja), alárendelttel való megszegyenítő bánásmód (Szolg. Szab. I. R., 122. pontja), elvileg szolgálati úton való elintézést követel és kivételesen akkor intézhető el lovagias úton, ha a kísérő körülmények, mint amilyenek például a sértő cselekményeknek szolgálaton kívül, társaságban való elkövetése, a cselekményeknek szigorú értelemben vett szolgálati jellegét elhomályosítják és azt bizonyos vonatkozásban magánüggé is teszik.**

17. Ha a megbízottak, vagy a párbaj- (döntő-) bíróság sértés fennforgását állapítja meg, tisztek között sajnálkozással elégtételt adni nem lehet.

Sajnálkozni csak valamelyes sértés látszata (pld.: vélt udvariatlanság) esetében lehet, különösképpen

* Nem tisztekkel szemben követendő eljárást a Függelek 21. pontja tartalmazza.

** Az a tiszt, aki előjárójától szolgálati ügyből folyólag lovagias úton elégtételt kér, a katonai büntetőtörvénykönyvről szóló 1930. II. t.-c. 71. §-a értelmében függelem-sértés büntette miatt 5 évig terjedhető börtönnel büntethető. Ezt a rendelkezést akkor is alkalmazni kell, ha az előjárói viszony időközben megszűnik.

*** Elbírálás tekintetében lásd a Függelek 38/d. pont-

akkor, ha a tiszt fejlett lovagias érzése és felfogása a sajnálkozás kifejezését hülggyel vagy idősebb bajtársal szemben, mint tiszteletének kifejezését, vagy teljes jóhiszeműségének bizonyágát, önként ajánlja fel.

18. Becsület (lovagias) ügyeknek az állásfelfogás és a tisztállás követelményeinek megfelelő igazságos, gyors és megnyugtató elintézése érdekében mind a feleknek, mind a megbízottaknak jogukban áll, hogy felmerült kételyek eloszlatása végett — a Bü. Szab. 48. §-ában meghatározott keretek között — a becsületügyi választmányhoz forduljanak tanácsért.

III.

Tisztek és lelkészek, valamint táborig lelkészek és becsületügyi eljárás alá nem tartozó személyek között felmerült ügyek elintézése. (Békeltető eljárás.)

19. Tisztnek lelkéssel felmerült ügyét nem szabad a szorosán vett lovagias keretek között, tehát a párbajródek szabályai alapján intézni.

Mindamelletl ily esetben is meg kell a tisztnek kísérelnie két tiszt útján a felmerült sérelemnek, illetve ellentétnek a tiszt és lelkési állás és hivatás követelményeit kielégítő tapintatos és bajtársi elintézést. (Békeltető eljárás.)

Ha ez nem jár sikerrel, a sérelmet szenvedett tiszt táborig lelkész ellen annak előjáró katonai hatóságánál, polgári lelkész ellen pedig egyházi hatóságánál tesz — jogosult parancsnoka útján — feljelentést. Lelkész ellen bűnvádi feljelentést tenni — ha csak a sértés valamely hivatalból üldözendő bűncselekmény tényálladékát nem meríti ki — kizárólag az érdekelt tiszt jogosult parancsnokának engedélye alapján lehet.

Abban az esetben, ha a békeltető eljárás sikerrel járt, a becsületügyi szempontból szükséges elbírálás megejtése céljából az érdekelt tiszt köteles az ügy keletkezését és lefolyását a Becsületügyi Szabályzat 6. §-ának 4. pontja értelmében jogosult parancsnoknak jelenteni.

A békeltető eljárásban közreműködött tisztek annak lefolyásáról és eredményéről megbízójukat jegyzőkönyv helyett levélben értesítik.

20. A sérelmet szenvedett tábori lelkész tiszttel szemben a Becsületügyi Szabályzat 5. §-ának 2. pontja alapján a tiszt előljáró (jogosult) parancsnokánál följelentést tesz. Polgári személyrel szemben a tábori lelkész a polgári bíróságnál szorgalmazhatja az elégtételt; ehhez azonban jogosult parancsnokától előzetesen engedélyt kérni köteles.

IV.

Tisztek és becsületügyi eljárás alá nem tartozó személyek között felmerült lovagias ügyek intézésénél, vagy becsületügyi eljárás alá nem tartozó megbízottakkal folytatott tárgyalás alkalmával követendő eljárás.*

21. A tisztnek bü. eljárás alá nem tartozó személy által elkövetett sértés esetében is *elvileg elsősorban* lovagias úton kell az elégtételszerzésre törekednie és csak ha ily úton nem juthat elégtételhez, veheti igénybe az elégtételszerzés más módját.

Csak kivételes és különös körülmények közt, nevezetesen, ha a sértés kifejezetten a tiszt szolgálatának gyakorlására, vagy valamely hivatalos eljárás (bűnvádi, bü., polgári peres, vagy fegyelmi stb. eljárás) során, vagy azzal kapcsolatban tanúsított magatartására vonatkozik, avagy, ha a sértő társadalmi állása, büntetett előlétele, vagy egyéb körülmények folytán — a párbajkodekek értelmében — párbajképtelen egyén: van jogában, illetve kötelessége a tisztnek az elégtétel megszerzésére más úton törekedni.

Kétes esetekben az elégtételszerzésnek lovagias úton való bevezetése célszerű, nehogy a bűnvádi eljárás eredményes befejezéséhez szükséges feltételek esetleges hiánya következtében a tiszt az elégtételtől végleg elcsúszk.

* Tábori lelkészeknek polgári személyekkel szemben felmerült ügyeire a 20. pont intézkedik.

A büv. tanácsadási kötelessége tekintetében a Becsületügyi Szabályzat 48. §-a tartalmaz rendelkezéseket.*

22. Megbízottként működő tiszteknek már a tárgyalások megkezdésekor meg kell állapodniuk a többi megbízottal abban, hogy a tárgyalást mely kódex alapján fogják lefolytatni. Ezt a megállapodást jegyzőkönyvbe kell foglalni.

A bü. eljárás alá nem tartozó feleket vagy megbízottakat arra felszólítani, hogy a lovagias ügy elintézése tekintetében magukat a katonai Becsületügyi Szabályzat Függelék rendelkezéseinek alá vessék, nem kell. Ha azonban az érdekelték önként tesznek ily ajánlatot, azt el kell fogadni és jegyzőkönyvbe kell foglalni.

Becsületügyi eljárás alá nem tartozó személlyel felmerült lovagias ügy tárgyalása során az érdekelt tiszt megbízottak tartsák szigorúan szem előtt a tárgyalás alapjaként elfogadott párbajkodeks szabályait és az ellenfél megbízottaival egyetértve intézzék el az ügyet úgy, hogy a feleket az elintézés eredményeképpen semmiféle igazságtalanság, sérelem, vagy megaláztatás ne érje. Az ellenfél megbízottai iránt legyenek mindenkor méltányosak és lovagiasak.

23. A megbízottak közt a lovagias ügy mikénti elintézése tekintetében felmerült bárminemű nézeteltérés kiküszöbölésére a párbaj- (döntő), illetőleg fegyverbíró-ság van hivatva. Ha tehát a lovagias ügy elintézése közben ily természetű akadályok merülnek fel, a tiszt megbízottak azokat a megfelelő bíróság megajánlásával kezdeményezőleg hírárták el.

A megajánlott párbaj (döntő-) vagy fegyverbíró-ságot csak akkor lehet visszautasítani, ha a megajánlás a párbajkodekekben biztosított jogokat vagy kötelességeket érinti, ellenkező esetben a felajánlás visszautasítása, vagy e bíróságok döntésének el nem fogadása a lovagias elégtételadás megtagadásával egyenlő megítélés alá esik.

* A tanácskérésnél mindig figyelemmel kell lenni arra, hogy a kihívás határideje betartható legyen.

A tisztt megbízottai a párbaj- (döntő-), illetőleg fegyverbírótság elnöke és tagjai gyanánt csak tényleges, vagy olyan nem tényleges tisztet kérhetnek fel, illetve hozhatnak javaslatba, aki hivatásos tiszt volt (ny. áll. vagy szkv.).

24. A tisztt ellen felajánlott becsületbírótságot elfogadni tilos. Ha a becsületügyi eljárás alá nem tartozó ellenfél vagy megbízottai a tisztt ellen olyan körülményeket hoznak fel, amelyek a tisztt becsületét látszanak érinteni, a becsületbírótság egybehívása helyett a tárgyalás eddigi menetét magábfoglaló jegyzőkönyvet — vagy jelentést — kell a jogosult parancsnokhoz bű. eljárás végett előterjeszteni. (Függelék 11. pontja.) A jogosult parancsnok döntése, illetőleg a tisztikarnak a bű. eljárás során való ítélkezése azután egyenlő értékű a becsületbírótság határozatával.

25. A tisztt vagy megbízottai becsületügyi eljárás alá nem tartozó ellenféllel szemben a párbajkódexek szerint megengedett esetekben becsületbírótság egybehívását kérhetik. A becsületbírótság határozatát a további tárgyalások alapjául el kell fogadni.

A becsületbírótságban tiszttek ilyen esetben sem működhetnek közre.

26. Katonai bűnvádi eljárás során közönséges büncselekményért lefokozott, vagy becsületügyi eljárás következtében rendfokozatát vesztt, végűl polgári büntetőbírói eljárással kapcsolatban bármely büntett, illetve haszonlesésből eredő bármely vétség vagy kihágás miatt a 4. §. 1., pont értelmében közigazgatási úton elbocsátott volt tisztt párbajképességét becsületbírótság által felülbíráltatni nem szabad.

Ilyen volt tisztt párbajképességét — a tisztikarral szemben — csak egykor viselt tisztí rendfokozatának visszavadása által szerzi vissza.

27. Minden más esetben, nevezetesen, ha a tisztet katonai büncselekménnyel kapcsolatban fokoztták volna le, avagy ha tisztí rendfokozatáról bűnvádi eljárás során,

vagy a becsületügyi eljárás elkerülése végett lemondott, végűl ha közigazgatási úton történt elbocsátása nem a 26. pontban felsorolt okokból következett volna be: az érintett volt tisztt párbajképességét el kell ismerni, ha magát — volt rendfokozata szerint illetékes — becsületügyi választmány döntésének aláveti és e döntés számára kedvező.

A becsületügyi választmány tárgyalásához és döntéséhez szükséges adatokat a megbízottak vagy a becsületügyi választmány kérésére a m. kir. honvéd vezérkar főnöke bocsátja rendelkezésre.

28. Ha becsületügyi eljárás alá nem tartozó személy tiszttel szemben felmerűlt igen kényes természetű ügytt a párbajkódexek megengedte esetekben tanuk igénybevételével kívánja elintézni, az érdekelt tiszt tanui tiszttek is lehetnek.

29. Ha becsületügyi eljárás alá nem tartozó ellenfél a megbízottaknak a lovagias fegyveres elintézésre vonatkozó jegyzőkönyvi megállapodása után a tisztre ily esetben kötelező előzetes parancsnoki jóváhagyást nem hajlandó bevárni, a párbajt a kódexszabta időn belül meg kell vívni.

30. Párbajjellenes meggyőződésű egyéneknek, valamint olyan egyesűlet tagjának képviselőtt, amely alapszabályaiban a párbajt, mint elintézési módot, elveti, tiszt nem vállalhatja.*

31. Párbajképtelen egyén részéről követelt fegyveres kiálláshoz a tisztnek jogosult parancsnoka előzetes engedélytt kell kikérnie.

32. Lovagias ügyre vonatkozó nyilatkozat sajtóban csak a jogosult parancsnok előzetes jóváhagyása alapján és az általa engedélyezett szövegben tehető közzé.

* Tényleges állományű tiszttek politikai vagy politikai háttérű ügyekben sem megbízott, sem döntőbírói tisztséget nem vállalhatnak.

V.

Bejelentési kötelesség, lovagias ügyek jegyzőkönyveinek előterjesztése, fegyveres elintézéshez előzetes jóváhagyás megszerzése.

33. Az a tényleges állományú tiszt, akinek lovagias ügye támad, köteles ezt a körülményt az ügynek, a benne szereplő személyeknek és az általa már bevezetett intézkedéseknek rövid megemlítésével, valamennyi előjárójának, egészen jogosult parancsnokáig, haladéktalanul és a legcélravezetőbb módon bejelenteni.

Az előjáróknak ezen bejelentés kapcsán joguk van a tisztikar felkintélye érdekében szükséges irányítást megadni, viszont kötelességük az érdekelt tisztet kérelmére az ügy elintézésében minden vonatkozásban támogatni. (Függelék 1. a. pontja.)

34. Tiszti megbízottaknak lovagias ügyek békés befejezéséhez, illetőleg lezárásához az elbírálásra jogosult parancsnok előzetes hozzájárulását a 35. pontban foglalt kivételektől eltekintve, megszerezniök nem kell.

Az általuk elintézett ily lovagias ügy jegyzőkönyvének egy — mindkét fél egy-egy megbízottja által hitelesített — másolati példányát azonban a rangban legidősebb megbízott a tisztí álláskövetelmények szempontjából szükséges felülbírálás végett a rangban legidősebb fél jogosult parancsnokához utólag előterjeszteni köteles.

Ez az utólagos előterjesztési kötelesség tiszteknek bü. eljárás alá nem tartozó személlyel szemben keletkezett lovagias ügyére is vonatkozik.

35. A 34. pontban foglalt általános érvényű szabálytól eltérően a megbízottak — békés elintézés lehetősége esetén is — kötelesek a lovagias ügy jegyzőkönyvét előzetes jóváhagyásra a jogosult parancsnokhoz előterjeszteni, ha:

a) az érdekelt tiszték valamelyike ellen bűnvádi vagy becsületügyi eljárás, avagy előzetes bü. megállapítások folynak (Függelék 12. pontja).

b) ha a megbízottak a tényállás alapján úgy látják, hogy az ügyben szereplő tiszték valamelyikének egyéni becsülete, vagy a tisztállás közös becsülete érintve van, ennél fogva a Bü. Szab. 5. §-ának 2. pontja értelmében jelentéstételre amúgy is kötelezve volnának.

c) ha a lovagias ügy tárgyalása során az abban érintett tisztel szemben oly körülmény merülne fel, mely bü. eljárás alá nem tartozó ellenféllel szemben a lovagias ügy egyoldalú befejezésére nyújthatna jogos alapot (Függelék 11. pontja).

d) ha a lovagias ügy tárgya egyszersmind bűnvádi vagy fegyelmi megtorlást igénylő cselekmény (Függelék 16. pontja),

e) ha a bü. eljárás alá nem tartozó ellenfél vagy megbízottai a tisztre vonatkozólag olyan bejelentést tettek, amelynek következtében bü. eljárás alá nem tartozó egyénnel szemben becsületbírósági itélkezésre volna szükség (Függelék 24. pontja),

f) ha a tisztet nyilvánosan (sajtóban) ért támadás következtében a megbízottak elégtétellekppen sajtónyilatkozatban is megállapodtak (Függelék 32. pontja).

g) kivételesen és csak tiszték között felmerült ügyben, ha az ügynek különösen nagy terjedelme vagy kuszáltsága, avagy hivatalos eljárással való összefüggése következtében a megbízottak bonyodalmak elkerülése végett a jogosult parancsnok irányítását, vagy a tényállásnak a büv. által való felderítését egyhangúlag szükségesnek tartják, avagy ha a megbízottak között felmerült véleménykülönbség eldöntésére a párbaj vagy döntőbírótság nem látszik alkalmasnak.*

* Tisztnek bü. eljárás alá nem tartozó személlyel felmerült hasonló ügyét a megbízottként működő tiszték még ilyen körülmények között is csupán a párbajködex szabály szerint intézhetik, mert bü. eljárás alá nem tartozó személy ügyében katonai parancsnokság vagy bü. szerv döntésre, sem irányításra nem hivatott.

Az előterjesztést a rangban legidősebb megbízott eszközli.

36. Előzetes jóváhagyás végett — közvetlenül a jogosult parancsnokhoz — elő kell terjeszteni minden oly ügyre vonatkozó jegyzőkönyvet, melyben a megbízottak fegyveres elintézésben állapodtak meg.

Kivételt képez a Függelék 29. pontjában említett eset, amikor is azonban a jegyzőkönyv utólagos előterjesztése kötelező.

VI.

A jogosult parancsnok kötelességei.

(Lovagias ügyek elbírálása.)

37. A lovagias ügyek elbírálására mindig a rangban idősebb fél jogosult parancsnoka hivatott (Bü. Szab. 6. §. 4. pontja).

38. A jogosult parancsnok e Függelék I. pontjában előírt kötelességeinek szem előtt tartásával az előterjesztett jegyzőkönyv alapján bírálja el:

a) vajjon az ügy a tisztí lovagias felfogás és állás-követelmények szerint mind érdemi, mind alaki tekintetben helytálló és megnyugtató elintéztést, illetve befejeztést nyert-e,

b) habár az ügy elintézése érdemben helytállónak mutatkozik, nem szükséges-e a felek vagy megbízottak által elkövetett alaki természetű mulasztásoknak jövőbeni miheztartás céljából való megjelölése, avagy — csak tiszték között felmerült ügyben — az ügynek a parancsnok útmutatása szerint leendő újbóli tárgyalása,

c) hogy, ámbár a lovagias ügy tárgyául szolgáló sértésért a személyi elégtételt a lovagias eljárás keretében megadták, nem szükséges-e, hogy a parancsnok az állástekintélyt is érintő cselekményért a sértést elkövetett tiszt eljárását külön kifogással illesse, vagy fegyelmi úton megtorolja.

d) hogy abban az esetben, ha a lovagias ügy tárgya egyúttal a Szolg. Szab. rendelkezéseibe ütköző fegyelmi kihágást is képez (Függelék 16. pontja), nem szükséges-e a lovagias eljárás megszüntetésével az ügyben csak szolgálati úton eljárni,

e) vajjon az ügy nem tartozik-e bűnvádi eljárás alá, illetőleg nincs-e az ügyben szereplő tiszték cselekménye által az egyéni vagy a tisztí állás közös becsülete érintve.

39. A parancsnok, ha szükségesnek tartja, döntéséhez a bűv. véleményét is beszerezheti. Ezt a véleményt a bűv. mindig soronkívül és a lehető legrövidebb időn belül köteles parancsnokához előterjeszteni.

40. A parancsnok elbírálásának eredményét mind békés, mind fegyveres elintézés esetén soronkívül és rendszerint a rangban legidősebb megbízott útján közölje, ha pedig valamely más intézkedést is szükségesnek tart, azt egyidejűleg tegye meg.

41. Ha a lovagias ügyben érdekelt tisztí felek valamelyike ellen becsületsorbitó cselekmények miatt bűnvádi vagy bü. eljárás, avagy előzetes bü. megállapítás van folyamatban (Függelék 35/a. pontja) a parancsnok hivatott dönteni afelől, hogy a felmerült lovagias ügynek lovagias keretek között való elintéztését engedélyezi-e, avagy az ügyet a folyamatban lévő eljárás jogerős befejezéséig függőben tartja.

Ha a lovagias ügy tárgya a bűnvádi vagy a becsületigylí eljárás (előzetes bü. megállapítások tárgyával kapcsolatos, a lovagias ügy elintéztését az illető eljárás befejezéséig minden esetben függőben kell tartani.

42. Ha közönséges bűncselekmény miatt elrendelt bűnvádi vagy becsületigylí eljárás következtében az érdekelt tiszték valamelyike rendfokozatát elvesztette, akkor a becsület (lovagias) ügy is befejeztést nyert.

Ellenkező esetben a jogosult parancsnok, vagy ha bü. eljárás is volt folyamatban, a bü. eljárás jóváhagyására hivatott parancsnok dönt arra nézve, hogy a bíról

ítélettel kiszabott büntetés, avagy a becsületügyi eljárás eredményeként adott intés vagy fegyelmi fenytés a sértett tiszt felének elégtételül szolgál-e, avagy az ügy lovagias elintézésének is szabad folyást enged.

Bü. eljárás alá nem tartozó ellenfélnek bíról büntetés, vagy becsületügyi eljárás eredményeként adott intés, avagy fegyelmi fenytés elégtételül nem szolgálhat.

43. Szakorvosi lelettel (véleménnyel) elmebetegnek nyilvánított, vagy ily okból gondnokság alatt álló ellenféllel szemben lovagias elintézésnek nincsen helye.*

VII.

Lovagias ügyek intézésében közreműködő tisztek által elkövetett mulasztások elbírálása.

44. A tisztakar egységéből folyik, hogy a megbízottak nemcsak megbízójuk, hanem a tisztikar iránt is felelősséggel tartoznak. Minden olyan esetben tehát, amidőn lovagias ügyet a megbízottak stb.-ként működő tisztek esetleges lelkiismeretlensége, köteleességsértése, vagy macakossága következtében nem lehetett az álláskövetelmények szerint elintézni, a vétkes tiszteket felelősségre kell vonni.

Erre a felelősségrevonásra a vétkes tisztek jogosult parancsnoka van hivatva és az fegyelmi úton vagy becsületügyi eljárás keretében történhetik.**

45. Jóniszemű — bár helytelen — eljárás esetében nem megtorlásnak, hanem oktatásnak vagy irányításnak van helye.

* Amennyiben esőként beszámíthatóság esetéről van szó, a lovagias elégtételadás és védelmi képesség tekintetében esetenkénti elbírálásnak van helye.

** A G. S. 4. pontja ily esetekben is érvényes.

K i v o n a t

„Karpaszományosok becsületet érintő ügyeinek intézése” című utasításból

(Kiadva a 74.494/eln. fbü.—1942. sz. H. M. rendelettel, mint Függetlek az A—46. jelzésű Becsületügyi Szabályzathoz.)

LOVAGIAS ÜGYEK.

(Tanácskérés)

Karpaszományosok lovagias ügyeit az alábbiak szem előtt tartásával szorososan a Becsületügyi Szabályzat Függetléke szerint kell intézni:

a) A papi kedvezményben (póttartalék) részesülő papjelöltekre és papnövendékekre a Függetlékben a lelkészekre megállapított rendelkezéseket, minden más karpaszományosra nézve a tisztekre megállapított rendelkezéseket kell alkalmazni.

b) Karpaszományosok között, vagy karpaszományos és polgári személy között felmerült lovagias ügy elbírálására a jogosult parancsnok hivatott, illetve a legközelebbi — karpaszományosok fölött bü. jogosultsággal felruházott — előjáró.

c) Tiszt és karpaszományos között felmerült lovagias ügyet a tiszt jogosult parancsnoka bírálja el. Ha az elbírálás eredményeként a karpaszományossal szemben becsületügyi bizottsági eljárás mutatkozik szükségesnek, akkor a lovagias ügy elbírálására hivatott pa-

rancsnok a felmerült vádakat közli az érintett karpaszományos személye szerint jogosult parancsnokkal, aki a közlés alapján intézkedik a becsületügyi bizottsági eljárás megindítására.

Ha karpaszományosnak lovagias ügyben útmutatásra vagy tanácsra van szüksége, ezíránt csapattestőnek, intézetének stb.-nek főtisztjeire nézve illetékes becsületügyi választmányhoz fordulhat. A becsületügyi választmány a Becsületügyi Szabályzat 48. §-ában megszabott keretek között megfelelő tanácsot adni köteles. A tanácsot írásban kell kérni s adni. Mind a tanácskérőnek, mind a becsületügyi választmánynak figyelemmel kell lennie arra, hogy a párbajködexnek a kihívás tekintetében adott határideje betartható legyen.

Azok a karpaszományosok, akik az előző bekezdésben foglaltak szerint reagjuk nézve illetékesnek tekintendő becsületügyi választmányt idejében nem tudják elérni, tanácsért a legközelebbi bü. választmányhoz fordulhatnak.

Betűsoros tárgymutató

a Párbaj-Codex-hez

(A számok a Codex megfelelő §-számaát jelentik.)

- Adós és hitelező 49.
 „Alj!” vezényszó 145.
 Amerikal párbaj 211.
 Apa és fű 48.
 Após és vő 48.
 Arculütés (tettlegesség) 10.
 Arculütéssel való fenyegetés 10.
 Asszonyok párbaja 1.
- Balkezes vívó 77.
 Balkezes lövő 78.
 Balkézrel folytatása a párbajnak 140.
 Balkézrel való háritás 94.
 Barrierek átlépése 185.
 Becstelenséggel való vád 10.
 Becsületbírák 218.
 Becsületbírák bejelentése 220.
 Becsületbírák kik nem lehetnek 219.
 Becsületbírák titoktartása 239.
 Becsületbírósg 76., 212—253.
 Becsületbírósg elől terjesztendő kérdések 228.
 Becsületbírósg előtt felek képviseltetése 225.
 Becsületbírósgához felek nyilatkozatai 230.
 Becsületbírósg és a tisztek (Függelék) és 50., 213., 218.
 Becsületbírák fölkérése 220.
- Becsületbírósg egyoldalúan 215—217.
 Becsületbírósgai elnök 223.
 Becsületbírák visszalépése 224., 226.
 Becsületbírósgai vizsgálat 236.
 Becsületbírák pótlása 226.
 Becsületbírák fogadalma 227.
 Becsületbírósgai tanuldhallgató 231—233.
 Becsületbírósgai bizonyítás 234., 235.
 237., 238.
 Becsületbírósgai eljárás beosztetése 236.
 Becsületbírósgai ítélet kihirdetése 242.
 Becsületbírósg megsértése vagy kihívása 247.
 Becsületbírósgai ítélet közlése 243.
 Becsületbírósg ítélete 250.
 Becsületbírák összehívása 222., 229.
 Becsületbírósg jötkönyvel 249.
 Becsületbírósg nem utasítható vissza 214.
 Becsületbírósg összehívása 229.
 Becsületbírósg szavazása és ítélete 240—253.

Becsületbírótság tiszt és polgár ügyében (Függelék IV.)
 Becsületbírótság újból való összehívása 253.
 Becsületügyi választott bíróságok 212—263.
 Befezése a párbajnak 151., 152.
 Békés elintézés 73.
 Békítési kísérletek 106.
 Békülési szándék 153.
 Béna karú v. lábú ellenfél 88.
 Beszaltszás 138.
 Betegség a fél részéről 87.
 Bocsánatkérés (megkövetés) 28—31.
 Bosszúvágyból való sértés 17.
 Célzás idő 206—209.
 Család megsértése 18.
 Családi élet elleni sértések 10.
 Csalás igazságtalan vádja 10.
 Cselezés a párbajnál 137.
 Corps à corps 137.
 Csukló és nyak elkötése 132.
 „Csütörtök” a párbajnál 165.
 Dobbantás a lábbal 137.
 Döntőbírótság, lásd: Párbajbírótság.
 Egy- és ugyanazon sértés 16.
 Egyesület megsértése 13.
 Egyoldalú becsületbírótság 215—217.
 Egyszerű sértés 10.
 Egyszerű sértés viszonzása 10.
 Egyszemű ellenfél 80.
 Elégtétel egyszerű sértésnél 28.
 Elégtétel gyalázás esetében 28.
 Elégtétel tetleges (családi) sértésért 29.
 Eléjtése a kardnak 143.

Elesett ellenfél 143.
 Eles karddal segédkezés 181.
 Életre-halálra való kihívás 85.
 Elintézés elvi kérdései 228.
 Elkésett kihívás 38.
 Elkésett lövés 206.
 Ellenfél betegsége 87.
 Ellenfél falhoz szorítása 147.
 Ellenfél kézzel érintése 142.
 Ellenfél lefegyverezése 143.
 Ellenfél leeresése 143.
 Ellenfél nyugtalanítása 137.
 Ellenfél üdvözlése 122.
 Ellenfél felállítása 125.
 Ellenfelek képviseltetése a becsületbírótság előtt 225.
 Ellenfelek kibékítése 106.
 Ellenfelek közvetlen megállapodásai 81.
 Ellenfelek nyilatkozatai a becsületbírótság előtt 230.
 Elmaradás a párbajról 104.
 Előnyösebb hely a párbajnál 125.
 Első lövés joga 164.
 Első sebzés 83.
 Épée- és vitőpárbaj 156.

Falhoz szorítása ellenfélnek 147.
 Fegyverbírótság 76., 261—263.
 Fegyverbírótság és a tisztiek (Függelék) és 261.
 Fegyverbírótság tagjai, összehívása, ítélete 263.
 Fegyver elejtése a párbajnál 112.
 Fegyverek átadása 133.
 Fegyverek beszerzése 93.
 Fegyverek fertőtlenítése 128.
 Fegyverek keresztetése vezényszó előtt 135.

Fegyverek megvizsgálása 98.
 Fegyverek tisztasága 128.
 Fegyveres elintézés kérdése 74.
 Fegyverválasztás joga 14., 129.
 Félvédő a segédkezésnél 131.
 Félbezakítása a párbajnak 112., 146., 147.
 Feleség elleni sértés 10.
 Felek akadályoztatása 102., 103.
 Felek és az ellenfél segédei 107.
 Fél megsebesülése 144.
 Fél nem tartozik löni 166.
 Félsemű ellenfél 80.
 Felezőtűzés békülésre 106.
 Félvilági hölgy megsértése 10.
 Flú és apa 48.
 Flú az atyja helyett 15.
 Fűvér az öccse vagy nővére helyett 15.
 Félsemű jogai a párbajnál 125.
 Feltételek közlése a párbajnál 110., 127.
 Feltételek megsértése 113—115.
 Fenyegetés arculattal 10.
 Folytatása a párbajnak 144., 149., 150.

Glacé-kesztyűk használata 130.
 Golyóváltások megállapítása 161.
 Gyakorlatlan vívó vagy lövő 79.
 Gyalázás útján való sértés 10.
 Gyanta használata a párbajnál 130.
 Gyöngye szemű fél jogai 125.

Háborús időkben fölmerült ügyek 52.
 Halál a szabályok megsértésével 113—115.

Határozata a párbajnak 77., 79., 87.
 Hamis játék vádja 10.
 Hamis név vagy lakáscím 45.
 Harcképtelenség megállapítása 84., 85.
 Harcképtelenségig való párbaj 84.
 Három golyóváltás 161.
 Hárítás a kézzel 141.
 Használándó fegyverek 129.
 Hatóság közbelépése 119.
 Hátrálás a kardpárbajnál 137.
 Hatvan éven felüli ellenfél 82.
 Hazafurulás miatt elítéltek 5.
 Helyek kijelölése a párbaj színhelyén 109.
 Helyettesítés esetei 15.
 Hely, nap és óra megállapítása 97.
 Hírlapi nyilatkozatok kérdése 118., Függ. 31.
 Hitelező és adós 49.
 Hivatallal alárendeltség esete 59.
 Hivatalos eljárás közben való sértés 69.
 Hölgyek párbajai 1.
 Idegen ellenfél 69.
 Idegen hölgy megsértése 10.
 Időelőtti kardkeresztetődés 135.
 Időelőtti lövés esete 207.
 Időközök a vezényszavak közt 205.
 Idő után való célzás vagy lövés 203.
 Igazolatlan elmaradás 104.
 Igazságtalan vádak 10.
 Ing a párbajnál 126.
 Jegyzőkönyv aláírásának megtagadása 93.

Jegyzőkönyv készítése 100.
Jegyzőkönyv tartalma 264.,
285. és Függ. 8.

Kardok megvizsgálása 128.
Kardpárbaj szabályai 121—155.
Kardpárbaj visszautasítható
88., 89.

Kardpárbaj szűrőszál 155.
Kardpárbaj vezényszavai 127.
Karpaszományosok lovagias
ügyei 169.

Katonatisztek és a becsület-
ügyi bíróságok (Függelék)
és 50., 213., 218.

Katonatisztek és a karupárbaj
33., 34.

Katonatisztek és előjárók 69.
és Függelék (14—16.).

Katonatisztek párbajképes-
sége 50.

Képletés arculütés 10.

Képviselőt a becsületbíróság
előtt 225.

Kérdések a becsületbírósághoz
228.

Kesztyű használata a párbaj-
nál 130.

Két kézre fogása a kardnak
139.

Kettős párbaj (kard és pisz-
toly) 85.

Kézvel való hártás 141.

Kibékítési kísérletek 108.

Kibékülése a feleknek 153.

Kihívás alakítségül 39.

Kihívás a párbajnál 116.

Kihívás elkésése 38.

Kihívás időhatára 38.

Kihívás levél útján 40.

Kihívás mint sértés 13.

Kihívás segédek vagy tanak
útján 40—45.

Kihívás személyesen 39., 40.

Kihívás visszautasítása 48., 50.

Kihívó és kihívott személyes
találkozása 46.

Kihívó fél 3.

Kihívólevél alakja és hangja 40.

Kihívott és az ellenfél segédei
42., 43.

Kihívott fél 6.

Kihívott fél mint sértett 13.

Kimerültség való párbaj 84.

Kiskorú ellenfelei 69.

Kivonat a honvédség becsület-
ügyi szabályzatából (Függelék).

Korlátolt átlépése tilos 185.

Kölcsönös sértés 10., 71.

Kötések alkalmazása a pár-
bajnál 132.

Közbelépése a segédeknek a
párbajnál 112., 135., 136.,
139., 141—147.

Krakélérekeskedés 72.

Külföldi ellenfél 69.

Külön kérdések a becsület-
bírósághoz 228.

Látászálogos sebesülés esete 112.

Lefegyverezése az ellenfélnek
112., 143.

Lelkész és tiszt közti ügy 4.,
(Függelék II.)

Levegőbe lövés 167.

Lopás igazságtalan vádjá 10.

Lovagias ügyek elbírálása a
jogosult katonai pk. részé-
ről (Függelék VI.).

Lövés idő után 206—209.

Másodperces órát a párbajnál
183.

Megbízottak egymás közt 75.

Megbízottak (segédek) és kö-
teleességük 58—120.

Megbízottak helyettesítése 67.

Megbízottak kifogásolása 60.

Megbízottak kihívása a pár-
baj színhelyén 116., 117.

Megbízottak kik nem lehet-
nek 60., 61.

Megbízottak lemondása 63—65.

Megbízottak találkozására 68.

Megbízottak tárgyalásai
67—76.

Megbízottak változtatása
63—65., 72.

Megbízottak véleménykülönb-
sége 76.

Megcsalt férj vagy családfe-
jogai 10.

Megjelenésében való akadály
101—103.

Megsebesülés a párbajnál 144.

Menzura megállapítása a pár-
bajnál 125.

Nagykorúság a párbaj-codex
szerint 15.

Nap, óra és hely megállapí-
tása 97.

Nem igazolt elmaradás a pár-
bajnál 104.

Névjegycsere a kihívásnál 39.

Női becsület megsértése 10.

Nők párbajai 1.

Nyak- és csuklókötés 132.

Nyilvánosság elkerülése 118.

Okirathamisítás vádjá 10.

Oknélküli kihívás 13.

Óra, nap és hely megállapí-
tása 97.

Orvosi bizonyítvány 90.

Orvosi bizonyítvány megta-
gadása 91.

Orvosok a párbajnál 90.

Orvosok üdvözlése a felek ré-
széről 107.

Orvosok véleménye a párbaj-
nál 84.

Paróka a párbajnál 126.

Párbaj általában 1.

Párbaj befejezése 151., 152.

Párbaj befejezése sebesülés
nélkül 111.

Párbaj célja 3.

Párbaj életre-halálra 85.

Párbaj elhalasztása 77., 79.,
87.

Párbaj első vérre 83.

Párbaj eredményéről Jegyző-
könyv 154.

Párbaj félbeszakítása 112.,
146., 147.

Párbaj folytatása 144.

Párbaj harcképtelenségig 84.

Párbaj helye, napja és órája
97.

Párbaj kardra és pisztolyra 85.

Párbaj megakadályozása 110.

Párbaj megkezdése 105.

Párbaj résztvevői 7.

Párbaj segédek nélkül 2.

Párbaj súlyosbítása 37.

Párbaj színhelyén helyek ki-
jelölése 109.

Párbaj színhelyén való meg-
jelenés 102—104.

Párbaj színhelyén való vára-
kozás 101.

Párbaj vérértőzők közt 48.

Párbaj vezetője 123.

Párbaj (döntő-) bíróság 76.
254—260.

Párbaj (döntő-) bíróság és a
katonatisztek (Függelék) és
255.

- Párbaj (döntő-) bíróság felkérése, összehívása és ítéltetése 256.
- Párbaj (döntő-) bíróság tagjai 255.
- Párbajfegyverek beszerzése és megvizsgálása 98.
- Párbajfegyverek és azok kelte 53—57.
- Párbajfegyverek megállapítása a párbajnál 129.
- Párbajfegyverek minősége fölött való döntés 261.
- Párbajföltételek felolvasása a párbajnál 110., 127.
- Párbajföltételek megállapítása 74.
- Párbajföltételek segédek nélkül 47.
- Párbajföltételek ügyében döntés 261.
- Párbajképes és párbajképtelen felek 36.
- Párbajképesség 4.
- Párbajképtelen ellenfél megsértése 36.
- Párbajképtelen egyén kihívása 251.
- Párbajképtelenség kimondása 251.
- Párbajorvosok 99.
- Párbajpisztolyok és azok kelte 56.
- Párbajszabályok megsértése 113.
- Párbajvétség miatt elítéltek 5.
- Pártatlan párbajvezető 7.
- Pihenő kardpárbaj közben 95.
- Pisztolypárbaj elhalasztása 190.
- Pisztolypárbaj harcképtelenség 162.
- Pisztolypárbaj közeledéssel 169.
- Pisztolypárbaj meghatározott helyről 192—196.
- Pisztolypárbaj nemel 157.
- Pisztolypárbajnál segédek és orvosok helye 183.
- Pisztolypárbaj saját fegyverekkel 174—177.
- Pisztolypárbaj színhelye 160.
- Pisztolypárbaj távolságának kérdése 159.
- Pisztolypárbaj vezényszavai 181.
- Pisztolypárbaj vezényszóra vagy jelre 197—210.
- Pisztolypárbajnál ellenfelek helyei 172.
- Pisztolyok átadása 182.
- Pisztolyok egészen újak legyenek 158.
- Pisztolyok megvizsgálása 158.
- Pisztolyok töltése 158., 178.
- Polgári egyének és tisztek közt lev. ügyek (Független IV.)
- Politikai sajtóvétség miatt elítéltek 5.
- Rablás igazságtalan vádja 10.
- Rágalmazás miatt elítéltek 5.
- Ráohanás az ellenfélre 137.
- Rendkívüli párbajok 211.
- Rendkívüli párbajok visszautasítása 32.
- Rendőrtisztek lov. ügyel 69.
- Rokonok közt való párbaj 48.
- Rövidlító fél jogai 80.
- Ruhavizsgálat a pisztolypárbajnál 179.
- Saját fegyverek használata 129., 174—177.

- Sajnálkozás 27., Füg. 17.
- Sajtó útján való nyilatkozatok 118., Füg. 31.
- Sebesülés a szabályok megsértésével 113., 114.
- Sebesülés esetében a párbaj félbeszakítása 112., 144.
- Sebesülés nélkül befejezése a párbajnak 111.
- Sebesülés valamely fél részéről 112., 144.
- Sebesült fél lövésjoga 163., 186.
- Segédek akadályoztatása 67.
- Segédek a kardpárbajnál 107., 109.
- Segédek a kihívás alkalmával 40—45.
- Segédek a pisztolypárbajnál 188., 183.
- Segédek békítési kísérlete 106.
- Segédek egymás közt 75.
- Segédek és kihívott 42., 43.
- Segédek és az ellenfelek a párbajnál 107.
- Segédek és azok kötelességei 58—120.
- Segédek kardja a párbajnál 131.
- Segédek főállása a párbajnál 131., 168., 183.
- Segédek helyettesítése 67.
- Segédek kérdéssel a becületbírósághoz 228.
- Segédek kifogásolása 60.
- Segédek sérthetlensége 69.
- Segédek kihívása a párbaj színhelyén 116., 117.
- Segédek közbelépése a párbajnál 112., 142—147.
- Segédek lemondása 63—65.
- Segédek megnevezése 39., 43.
- Segédek nem lehetnek 60., 61.
- Segédek sértő fogadása 48.
- Segédek találkozása 66.
- Segédek tárgyalása 67—76.
- Segédek titoktartása 118.
- Segédek változtatása 63—65.
- Segédek véleménykülönbsége 76., 254.
- Sértés (egyszerű) 10.
- Sértés megállapítása 8., 69.
- Sértés nemel 9.
- Sértésért csak sértett kérhet elégtételt 11.
- Sértett fél és annak jogai 14., 21—23.
- Sértett fél joga a párbaj színhelyén 125.
- Sértett nő helyettesítése 15.
- Sértett fél saját fegyverrel 129.
- Sértő fél és kötelességei 14., 24—37.
- Sértő fél nem súlyosbíthatja a párbajt 37.
- Sikkasztás vádja 10.
- Sorrend a kardpárbaj vezényszavainál 127.
- Sorrend több elintézendő ügynél 20.
- Sorshúzás a párbajnál használandó fegyverek fölött 129.
- Szabályellenesség a párbajnál 112.
- Szabályellenes szúrás 138.
- Szabályok megsértése a párbajnál 113.
- Szavazás a becületbíróságban 240.
- Személyesen történt kihívás 39.
- Szerkesztő a munkatársa helyett 15.

- Szöbél bocsánatkérés 28.
 Szülők megsértése 10.
 Szünetek a kardpárbajnál 95., 148.
 Szúrás a kardpárbajnál 138., 155.
 Tanuk (segédek) a becsület-bírótság előtt 232.
 Tanuk (segédek) akadályoztatása 67.
 Tanuk (segédek) békítési kísérletei a párbajnál 106.
 Tanuk (segédek) egymás közt 75.
 Tanuk (segédek), ellenfelek, orvosok a párbajnál 107.
 Tanuk (segédek) és azok kötelességei 58—120.
 Tanuk (segédek) fegyveres segédkezése 131.
 Tanuk (segédek) félbeszakítják a párbajt 112.
 Tanuk (segédek) helyettesítése 67.
 Tanuk (segédek) kifogásolása 69.
 Tanuk (segédek) kihívása a párbajnál 116., 117.
 Tanuk (segédek) kijelölik az ellenfelek helyeit 109.
 Tanuk (segédek) nem lehetnek 60., 61.
 Tanuk (segédek) találkozása 66.
 Tanuk (segédek) tárgyalásai 67—76.
 Tanuk (segédek) titoktartási kötelezettsége 118.
- Tanuk (segédek) változtatása 63—65.
 Tanuk (segédek) véleménykülönbsége 76.
 Támadás az „Alj!” vezényszó után 145.
 Támadás szabadsága 137.
 Támadás vezényszó előtt 135.
 Tartóhurok használata a kardnál 96.
 Távolság a pisztolypárbajnál 159.
 Testvérek mint ellenfelek 48.
 Testület megsértése 18.
 Tetteges bántalmazás 10.
 Tetteges sértés azonnali megtorlása 10.
 Tettegesen sértett fél jogai 22.
 Tettegesség viszonzása 10.
 Tisztaság a párbajfegyvereknél 128.
 Tisztek és a becsületbírótság 50., 213., 218. és Függelék.
 Tisztek és a párbaj (döntő) bírótság 255. és Függelék.
 Tisztek és fegyverbírótság 261 és Függelék.
 Tisztek közötti lovagias ügyek (Függelék II.)
 Tisztek és bü. elj. alá nem tartozók (polgári egyének) közti lov. ügyek (Függelék IV.).
 Tiszt és lelkész közti ügy (Függelék III.).
 Több azonos ügy sorrendje 20.

- Többeknek megsértése 18.
 Többnek sértése egy ellen 19.
 Törvényes úton való elégtétel 23.
 Udvariatlanság 10.
 Udvariatlanság miatt történt kihívás 12.
 Ugyazonon egy sértés több ellen 16.
 Unokács a nagybátyja helyett 15.
 Válasz a kihívásra 42., 43.
 Vágások felfogása a segédek által 147.
 Változtatás a megbízottakban 63—65.
 Várakozás a párbaj színhelyén 101.
 Váratlan nehézségek a párbajnál 150.
 Védekezési szabadság a párbajnál 137.
 Védőkötecs alkalmazása 132.
 Vendéghaj (paróka) a párbajnál 126.
 Vér nélkül való befejezés a párbajnál 111.
 Vérrokonok mint ellenfelek 48.
- Vezényszavak a párbajnál 127.
 Vezényszavak közlése a párbajnál 110.
 Vezényszó előtt fegyverkeresztetés 135.
 Vezényszó előtt támadás 136.
 Vezényszóra pisztolypárbaj 197—210.
 Vezényszó után támadás 145.
 Vezetőség a párbajnál 123.
 Vívókesztyűk használata 130.
 Vívómester mint párbajvezető 123.
 Vívómester mint sértett 86.
 Vívómester mint sértő 35., 86.
 Vívótávolság (menzura) kijelölése 125.
 Visszautasítható párbajok 92., 93.
 Visszautasított bocsánatkérés 28., 29.
 Vítór- és épée-párbaj 156.
 Vítórpárbaj visszautasítása 32.
 Volt tisztek párbajképessége (Függelék).
 Vontcsövű pisztolyok 158.
 Vő és após mint ellenfelek 48.

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
Előszó	7
A szerző előszava	9
Az átdolgozó előszava	11
<i>Első rész: Általános határozatok</i>	
I. A párbajról általában	13
II. A sértésekről és annak neveiről	18
III. A sértett fél jogairól	28
IV. A sértő fél kötelességeiről	29
V. A kihívásról	36
VI. A párbajfegyverek és azok kellékeiről	44
VII. A segédekről és azok kötelességeiről	47
<i>Második rész: A párbajok</i>	
I. A kardpárbajok és annak szabályai	77
II. A pisztolypárbajok és annak szabályai	94
Pisztolypárbaj közleddéssel (avance)	104
Pisztolypárbaj meghatározott helyről	114
Pisztolypárbaj vezényszóra vagy jelre	117
<i>Harmadik rész: Rendkívüli párbajok</i>	
<i>Negyedik rész: Becsületügyi választott bíróságok</i>	
I. A becsületbíróság	126
II. A párbaj(döntő-)-bírótság	147
III. A fegyverbíróság	149

Otödik rész: A jegyzőkönyvek	151
--	-----

Függelék

I. Becsületügyek (lovagias ügyek) intézése általában	154
II. Tisztek között felmerült lovagias ügyek elinté- zése alkalmával követendő eljárás	153
III. Tisztek és lelkészek, valamint tábori lelkészek és becsületügyi eljárás alá nem tartozó személyek között felmerült ügyek elintézése. (Békkéltető el- járás)	159
IV. Tisztek és becsületügyi eljárás alá nem tartozó személyek között felmerült lovagias ügyek inté- zésénél vagy becsületügyi eljárás alá nem tartozó megbízottakkal folytatott tárgyalás alkalmával követendő eljárás	159
V. Bejelentési kötelesség, lovagias ügyek jegyző- könyveinek előterjesztése, fegyveres elintézéshez előzetes jóváhagyás megszerzése	164
VI. A jogosult parancsnok kötelességel	106
VII. Lovagias ügyek intézésében közreműködő tisz- tek által elkövetett mulasztások elbírálása	168

Kivonat

A „Karpaszományosok becsületet érintő ügyeinek intézése" c. utasításból. Lovagias ügyek	169
Betűsoros tárgymutató	171

LELT. 1995

LELT. 1971

085
párba
Vilmos

CLAIR VILMOS

MAGYAR
PÁRBAJOK

1000 érdekes párviadal
története

UJ IDŐK
IRODALMI INTÉZET RT.
KIADÁSA